

Информационен бюлетин Централна библиотека на БАН

Брой 11-12 (83), година VIII

ISSN 1312-9899

София, ноември-декември 2014 г.

Съдържание

Новини	2
Установената точка на достъп на имена на лица в текущата национална библиография. История, състояние и перспективи – Е. Ангелова-Пенкова, гл. ас. С. Филипова	7
Неизвестно издание за Петър Дънов. История и факти – Е. Ангелова-Пенкова	14
Биобиблиографски триптих за плевенската библиотечна школа (Отзив) – С. Найденова, Н. Казански.....	20
Културната политика на министър Стоян Омарчевски и Денят на народните будители – М. Младенова.....	23
Годишнини на членове на БАН (1869–2014) – Ст. Хрусанова	33
Книги от Академичното издателство „Проф. Марин Дринов”, постъпили във фонда на Централната библиотека на БАН – Е. Станчева.....	47
Нови постъпления във фонда на Централната Библиотека на БАН – Евгения Станчева	49
Нови постъпления във фонда на Централната Библиотека на БАН пристигнали по книгообмен – Евгения Станчева.....	59

Редакционна колегия: ас. Даниела Атанасова (отг. ред), Стефка Хрусанова, Евгения Станчева, доц. д-р Никола Казански.

Компютърна обработка на изображения и текст: Петър Първанов (Parvanov@cl.bas.bg)

Адрес за кореспонденция
гр. София 1040
ул. “15-ти ноември” №1
тел: 979 53 79, 979 52 54
<http://www.cl.bas.bg>
E-mail: refer3@cl.bas.bg, refer2@cl.bas.bg

Весела Коледа
и
Честита Нова Година

НОВИНИ

На 3 ноември 2014 г. академик **Антон Дончев** получи **Държавната награда „Св. Паисий Хилендарски”** за изключителния му принос за развитието на националната културна идентичност и духовните ценности, както и за ярката му гражданска доблест. След церемонията по връчването **акад. Дончев дари паричната награда от 10 хил. лв. на Централната библиотека на Българска академия на науките**, за което бяха оформени съответните актове.

Излезе от печат

145 години българска академична книга

Състав. Силвия Найденова, Никола Казански, Радина Иванова.
С., Акад. изд. “Проф. Марин Дринов”, Централна библиотека БАН. 543 с.
ISBN 978-954-322-789-1

Дали 145 години са много или малко време, какво е направено и какво трябва да се постигне, можем ли да искаме още от изданията, отразили търсенията, намеренията, откритията в развитието на българската научна мисъл. Хроника на откривателството, на регистрираното пионерство в различни научни области – възплъщение на мечти и намерения. Заслужено място, извоювано в световната наука.

Справочникът е своеобразно продължение на двата юбилейни каталога на изданията на Българската академия на науките от 1969 и 1981 г., както и на ежегодните издавания от 1969 до 2009 г. Включени са съкратени библиографски описания на всички монографични издания на Академията от 1900 г. до днес. Подредени са хронологично по години, по азбучен ред на автори и заглавия. При многотомните издания информацията е поднесена синтетично – посочени са данни само за първия том. Чуждоезиковите издания са след тези на кирилица. Придобива се пълна

представа за разнообразната тематика на многогодишната изследователска дейност на първата, най-голяма и най-авторитетна научна организация в България. Централната библиотека на Българската академия на науките съхранява цялата научна продукция в обособен фонд „Академика“ и разпространява изданията чрез книгообмен в страната и чужбина.

Съставителите Силвия Найденова, Никола Казански и Радина Иванова, с помощта на сътрудници от Академично издателство „Проф. Марин Дринов“ – редактора Мария Герчева, художника Константин Жеков и графичния дизайнер Марина Марковска, поднасят на публиката библиографски справочник за всеки български и чуждестранен учен. Това компактно, елегантно и богато информационно издание се посвещава на 145-годишнината на Българската академия на науките.

Силвия Найденова

В книжка 4 за 2014 г. на академичното списание „Природа“, посветена на 145-годишнината на БАН, излезе статията на **Силвия Найденова**, директор на ЦБ, под заглавие „**Централна библиотека на Българската академия на науките – минало и настояще**“.

От 20 октомври 2014 г. до 20 декември 2014 г. Централната библиотека към Българска академия на науките предоставя пробен достъп до две от най-големите колекции от електронни книги: eBook Academic Collection и eBook Business Collection на SCOhost — Academic Search Complete - мултидисциплинарна база данни, която е разработена специално за академичните институции и предоставя научна информация от почти всяка област на академичното знание на интернет адрес: <http://www.ebsco.com/>

От 1 ноември 2014 г. до 10 декември 2014 г. всички потребители на ЦБ на БАН ще имат пробен достъп и до три колекции от електронни списания на база Maney Publishing, която включва повече от 150 научни списания на интернет адрес: <http://www.maneyonline.com/page/matscieng>

От 12 до 14 ноември в РБ „Петко Р. Славейков“ – Велико Търново се проведе **XIII международна научна конференция „Библиотеки. Четене. Комуникации“**, посветена на **125 – годишнината от основаването на библиотеката**. Централна библиотека бе представена от зам. директора **ас. Д. Атанасова** с два доклада.

На 18 ноември 2014 г. в Националната библиотека бе открита изложбата „Първият опит за независим печат. 25 години от издаването на вестник ‘Независимост’”.

На 26 ноември Д. Атанасова участва в научна сесия на Регионалния Академичен Център във Велико Търново.

Новини от Българската библиотечно-информационна асоциация (ББИА)

От името на Българската библиотечно-информационна асоциация беше внесено писмо до министъра на културата относно участието на **обществените библиотеки в програмите за развитие на електронното управление** като точки за достъп и в дейностите по популяризиране, достъп и участие на гражданите в електронното управление – **стратегическа цел 3 от Стратегията за развитие на електронното управление в Република България 2014 – 2020 г.** Към писмото е приложено становището на ББИА относно Стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2014 – 2020 г.

На 6 октомври 2014 г. Българската библиотечно-информационна асоциация изпрати своите подробни предложения по **Проект на Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014 – 2020)**. Текстът на проекта и предложенията можете да прочетете на Портала за обществени консултации на Министерския съвет на адрес:

<http://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?@lang=bg-BG&Id=1421>.

На 4-5 ноември 2014 г. се проведе **Национална конференция „Слово, книги, библиотека“**, посветена на 60-годишнината на Регионална библиотека „Христо Ботев“ – Враца.

Книги с намаление

нови заглавия в област **Mathematics, Statistics, Computer Science & Physics** на издателство **CRC Press**;

в област **Economics** на издателство **Springer**;

на издателство **Royal Society of Chemistry (RSC)**;

на издателство **Palgrave Macmillan**;

McGraw-Hill Encyclopedia of Science and Technology Volume 1-20;

както и много **нови книги на руски език**.

се предлагат от:

Индекс ООД, Отдел КНИГИ

1000 София, ул. "Христо Белчев" 2, етаж 6

(02) 987-72-61, www.index2000.bg

УСТАНОВЕНАТА ТОЧКА НА ДОСТЪП НА ИМЕНА НА ЛИЦА В ТЕКУЩАТА НАЦИОНАЛНА БИБЛИОГРАФИЯ

История, състояние и перспективи

Ефросина Антонова Ангелова-Пенкова

E.Angelova@nationallibrary.bg

гл. ас. Силвия Трендафилова Филипова

S.Filipova@nationallibrary.bg

Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий”

Съвременната текущата национална библиография, с универсалния характер на информацията си, отдавна се е превърнала в информационно-търсеща система, осведомяваща всички възможни ползватели за издателската продукция в съответната страна. В автоматизирани бази данни с онлайн достъп се въвеждат изходните данни за изданията ѝ. Електронната среда създава от една страна нов механизъм за търсене на информацията, а от друга – предоставя нови възможности, съобразени с актуалните международни изисквания за стандартизирано представяне на отделните серии на Текущата национална библиография (ТНБ). Най-ефективен в автоматизирана среда е принципът на контролираното търсене, приложим в различни области на библиографското описание. По-конкретно ще разгледаме връзките между различните форми на имената на лица, приели контролирана основна форма на имената си. Използването на тази основна форма при търсенето в база данни или в изданията на Националната библиография е вход за всички релевантни библиографски записи по конкретно запитване.

Още през 1977 г. на Конгреса по национална библиография, проведен в Париж, се очертава тенденцията към стандартизиране на имената на индивидуалните и колективните автори и унифицираните заглавия с цел подобряване на информационното търсене в електронна среда. Препоръчва се създаване на нормативни бази. Постепенно участието на библиографските агенции в механизмите за търсене на информация във връзка с международния обмен на библиографски данни в света предостави достатъчни основания за тяхното изграждане и прилагане.

Тенденциите в развитието на националните библиографии в отделните страни показват стремеж към въвеждане на контролирано търсене и създаване на нормативни бази, с възприети основни форми на най-често използваните информационно-търсещи елементи в електронна среда – лица, предмети, заглавия и т. н., определени в международните теоретични документи на ИФЛА като „установени точки за достъп”. В публикуваното през 2009 г. изследване на ИФЛА „Изложение на международните принципи на каталогизацията” [3], установените точки за достъп са разделени на основни и допълнителни.

• **Основна установена точка за достъп – име на лице**

На първо място в основните установени точки за достъп е отбелязано *името на създателя* на дадено произведение или първия създател, ако са повече от един.

• **Допълнителна установена точка за достъп – име на лице**

За допълнителни установени точки за достъп са определени имената на други създатели освен първия – имена на лица, фамилии и колективи, изпълняващи функции, *различни от тази на създателя*. Имената на лицата, взели участие при създаването на едно произведение, заемат важно място като информационно-търсещи елементи при контролираното търсене в библиографските бази данни.

В последните международни документи „Функционални изисквания към библиографските записи”, издаден през 2007 г. [6], и „Функционални изисквания към нормативните данни”, издаден през 2009 г. [7], са определени 11 обекта на контролирано търсене и първият от тях са имената на лица с първична или вторична авторска отговорност – автори, съставители, редактори, преводачи,

художници и др.

Българската националната библиографска агенция в практическата си дейност винаги се е съобразявала с международните тенденции на развитие в нейната област.

Въвеждането на една основна форма на името на дадено лице във всеки библиографски запис, създаден в автоматизиран режим от 1992 г., осигурява пълнота при информационно търсене под определената основна форма. Постепенното нарастване на обема на българската книжовна продукция, респективно и на *имената на* лицата участващи в създаването ѝ, рефлектира и върху броят на основните форми на имената им, на т. н. „установени точки за достъп”. При тези условия през 1992 г. започна изграждането на Контролния файл на имената на лица, включени в националната библиография, с което се постави началото на контролираното търсене на имената на индивидуалните автори в електронна среда.

Още с първите стъпки от създаването си Контролният файл постави и началото на въпросите и трудностите *при* прилагане на възприетата международна практика при изграждането на този вид информационни данни.

Възникна въпросът на какъв език да бъде въведена установената точка за достъп на дадено лице, като се имат предвид два основни факта:

1. Използването на две азбуки – кирилица и латиница и
2. Използването на различни езици в библиографския запис

Ще се опитаме в най-общ план да представим някои от основните връзки и практики, приети при прилагане на международните решения относно имената на авторите. Националният езиков принцип се утвърждава от ИФЛА чрез Програмата за библиографски контрол и международен MARK, която определя международните тенденции за развитие на националните библиографии за периода от 1974–2003 г.

Всяка национална библиографска агенция има принос в международния обмен на библиографска информация чрез определяне на оригиналните форми на имената на националните автори. Препоръките на ИФЛА залегнали в изданието през 2009 г. документ „Изложение на международните принципи на каталогизацията” [3], утвърждават същата практика и, като определят за водещи в международния обмен оригиналните форми на имената на авторите. Същевременно е направено уточнението, че оригиналните имена могат да бъдат използвани като установени или вариантни точки за достъп в зависимост от преобладаващия език на информацията в конкретните бази данни. За по-голяма прегледност разграничаваме *двете* основни групи: имена на български автори и на чужди автори в българските издания, обект на Текущата национална библиография.

УСТАНОВЕНА ТОЧКА ЗА ДОСТЪП НА ИМЕНА НА БЪЛГАРСКИ АВТОРИ

• Форма на името на кирилица

Определянето на установената форма на имената на българските участници в реализацията на изданията спазва водещият международен езиков принцип за библиографското им отразяване – на езика на националната библиографска агенция и равностойният ѝ транслитериран вариант за международен обмен. Документът, представящ начина на транслитериране на българските кирилски букви на латиница е достъпен и в режим онлайн, на портала на ЮНЕСКО [5].

Как се определя установената точка на достъп на българските автори?

В Националната библиография са регистрирани произведения на български и на чужди езици от български създатели. Основният масив от публикациите са на родния ни език, но част от тях са и преводни издания на различни езици.

Например един от най-известните български писатели Иван Вазов има 564 книги на български език, 173 сборни издания, където е споменато неговото име и 43 преведени произведения на полски, руски, немски, френски, испански, турски, английски, шведски и други езици регистрирани

в продължаващи или като самостоятелни издания за периода 1876–2013 г. Името на друг наш писател, Петър Бобев, е свързано с 57 произведения издадени между 1955 и 1998 г и отразени в електронния каталог на Националната библиотека. От тях само 4 заглавия са преводни.

Посочените примери са една примерна извадка от националната издателска продукция, в която преобладават изданията на български език и авторите са представени с оригиналните си имена. Установената точка на достъп е формата на имената на българските автори на кирилица, на български език, с възможно най-пълни идентифициращи данни, достатъчни за разграничаването им от автори със сходни имена. Със създаването на Контролния файл на имената на лица се въведе и допълнителен елемент за разграничаването им – датата на раждане и датата на сбогуването им с този свят.

Например:

Ракитин, Никола Василев, 1885-1934

Rakitin, Nikola Vasilev, 1885-1934

В преводните издания на *чужда кирилица* имената на българските автори се представят в установената им оригинална форма на български език в изданията на Националната библиография.

Например:

Ракъовски, Цветан Кирилов

После конца классики : "Двойник" и "Египетская марка" /Цветан Ракиовски ; пер. [с болг.], послесл. Магдалена Костова-Панайотова. ...

- Форма на името на латиница

Въвеждането на равностойна транслитерирана форма на българските имена е практика в Националната библиография от 1948 година, която позволява директен информационен достъп до регистрираната книгоиздателска продукция в изданията ѝ, и в международния обмен на библиографски записи.

Имената на националните създатели на страниците на преводните издания са представени според граматичните и правописни изисквания на съответния език: английски, немски, френски, турски, чешки, полски и т. н. Може да посочим за пример начина на изписване на името на основоположника на илюстрацията на детската книга в България Вадим Лазаркевич, представен във фонда на НБКМ на чешки език като Vadim Lazarkevich, на полски – Wadim Lazarkiewicz, на турски – Vadim Lazarkevi, на румънски – Vadim Lazarkevici, на унгарски – Vadim Lazarkevics, на немски – Vadim Lasarkewitsch, като всяка една от шестте форми на името са изписани на латиница. Под различни форми може да срещнем и името на българския поет Никола Вапцаров: на немски език – Nikola Wapzarow, на испански – Nikola Vaptsarov, на турски – N. Y. Vaptsarof, на английски – Nikola Vaptsarov, на френски – Nikolas Vaptzarov.

Разнообразната палитра от имена на латиница на един автор в електронна среда съвсем логично поставя изискването да бъде посочена форма, чрез която различното им изписване да не пречи на информационното търсене. Този проблем е решен с приемането на равностойната за Националната библиографска агенция транслитерация на оригиналната форма, от българска кирилица на латиница [4]. Същевременно присъствието на останалите форми в библиографския запис предоставя възможност за търсене в автоматизиран режим, а чрез показалците и в изданията на Текущата национална библиография. Използването на транслитерираната форма на оригиналното име улеснява ползвателя, като не изисква изписването на името на конкретен чужд език.

УСТАНОВЕНА ТОЧКА НА ДОСТЪП НА ИМЕНА НА ЧУЖДИ АВТОРИ

- Форма на името на кирилица

В българската национална библиография има голям брой преводи на български език и

значително по-малко публикувани оригинални произведения.

Поетът с китарата, Владимир Семьонович Висоцки, може да се открие във фонда на НБКМ с 19 книги и публикации с проза или стихотворения на български език, регистрирани в различните серии на Текущата национална библиография. Към общия брой налични творби може да прибавим и 2 книги на руски език, в които е изписано оригиналното му име – Владимир Высоцкий.

Наличието на 2 или повече форми, освен оригиналната отново поставя въпросът, коя от тях да се приеме за основна или допълнителна установена точка за достъп? Ако езикът на печатните издания е определящ за редната дума в съответните библиографски описания, Висоцки би получил 2 основни форми на името си – на български език (Висоцки, Владимир Семьонович) и на руски език (Высоцкий, Владимир Семёнович). Сред регистрираните издания на чужда кирилица има и други варианти – оригиналната форма на името се изписва на кирилица и на латиница, като двете форми се приемат за равностойни, като при имената на сръбските автори – Добрица Ћосић = Dobrica Ćosić или Иво Андрић = Ivo Andrić. Разликата в изписването на повече форми налага самостоятелно търсене на всяка една от тях. В резултат съществува реална възможност за грешки и пропуски по отношение пълнотата на изведената информация, ако и двете форми не присъстват като изход в един запис.

Националната библиография в своята практика е решила тази дилема с определянето на преводните форми на български език на всички имена на лица с оригинална форма на чужда кирилица за основна или допълнителна установена форма.

Например:

Манделщам, Осип Емилиевич, 1891-1938

Стихотворения / Осип Манделщам ; в прев. на Кирил Кадийски = Стихи / Осип Мандельштам

...

Използването на българската форма като събирателен фокус на всички варианти осигурява коректен достъп и пълнота на информацията при търсене по този елемент от библиографското описание. Трябва да се има предвид, че преобладаващият брой записи на произведенията с автори изписани на чужда кирилица представляват преводи на български език и преводачът поема отговорността за правилното изписване на името, което се приема от националната агенцията за достоверно.

- Форма на името на латиница

В текущата национална библиография има чужди автори с оригинална форма на името на латиница, с преводни произведения на повече от един език.

Първото издание на романа „Calais” от американската авторка Kathleen Winsor излиза в превод на български и на руски езици, съответно под заглавието „Арлет” и форма на името – Катлийн Уинзор и под наименованието „Арлетт”, с руската форма – Кэтлин Винзор.

В публикациите на един от най-известните френски писатели Victor Hugo, може да намерим различни форми на името му, в зависимост от езика, на който са преведени – на български, като Виктор Юго, на турски език като Viktor Hugo и т.н.

И в тези случаи практиката на Националната библиография улеснява достъпа до данните в областта на интелектуалната отговорност като приема за установени 2 равностойни форми на кирилица и на латиница – на български език и оригиналната форма на името на създателя.

Например:

Дюма, Александър, баща, 1802-1870

Тримата мускетари / Александър Дюма ; прев. Йордан Павлов

Dumas, Alexandre, баща

The Three Musketeers : [for students of English – elementary level] / Alexander Dumas ; [прев. от фр. на англ.] Albena McClinton

Dumas, Alexandre, баща
Goms Monte-Kristo / Agheksantr Duma ; [прев. от фр. на арм.].

- Форма на името на други азбуки

Предполага се, че писмената форма (логографическа, сричкова, абджади, абугиди, азбука) като стремеж за споделяне и съхранение се появява в различни части на света независими една от друга, а разликите и начина на изобразяване и предаване на информацията и до днес са обект на изследване и анализиране. Представянето на имената на лица ползващи други писмени форми – арабски, иврит, китайски, японски, корейски, виетнамски и др. – е предизвикателство, което националните библиографски агенции приемат и решават индивидуално, но международният обмен на информация постави на преден план изискването за съвместимост на данните при конверсия, в частност на начина на представяне на формите на имената. Постепенно идеята за обединение на усилията за създаване на обща нормативна бази данни на имена на лица придоби реално измерение със създаването на Международния виртуален контролен файл на имената (VIAF) [9]. В достъпните за всички потребители данни се забелязва промяна в начина на представяне на имената на китайски, японски, корейски или виетнамски автори – в инверсия, която разделя фамиленото от личното име с пунктуационния знак запетая. В практиката на българската национална библиография до 2010 г. формите на тези имена се посочваха в прав ред [4, с. 48], съобразявайки се с начина им на представяне в изданието (на първо място беше изписвано фамиленото име).

Преобладаващата част от изданията на други азбуки са преводни издания – на кирилица и латиница. Приетите за основни или допълнителни установени форми за достъп на български език са дело на преводачите на изданията. В преведените на латиница автори за установена форма се приема най-често срещаната езикова форма в българската книгоиздателска практика.

Например:

Янг, Куиджа, 1955-

Раздвоение / Янг Куиджа ; прев. от кор. Со Ъънг Ким, Йорданка Александрова

Chou-Chen Yang

Improved anonymous secure e-voting over a network / Chou-Chen Yang, Ching-Ying Lin, Hung-Wen Yang

УСТАНОВЕНА ТОЧКА НА ДОСТЪП НА ИМЕНА НА ЛИЦА ОТ ДОПЪЛНИТЕЛЕН ИЗТОЧНИК

Изискването на Българската национална библиографска агенция в описанието или в изходните данни винаги да присъства българската форма на имената на лица, осигурява пълнота и релевантен достъп до информацията чрез контролирано търсене по основните и допълнителни установени форми. Преобладаващата част от преводните издания отразявани в ТНБ са представени коректно от издателите с необходимите идентифициращи превода елементи – Заглавието на произведението, от което е направен превода с уточнение дали е оригинално изданието или е направен подборен превод от конкретно издание и Името на автора на съответния език. В единият случай информацията е представена като: *Оригинално заглавие: [Името на автора], а в другият – Преведено от / по: [Името на автора]*. Преводачите в повечето от изданията представят авторите под една и съща форма, но има и произведения, в които се забелязва разлика в превода на името. За съжаление има и издания, в които няма данни за заглавието и / или за автора. Липсата им затруднява избора на установената точка на достъп на личните имена и се налага използването на допълнителни източници – речници, справочници и други специализирани издания. Основният ориентир за правилното изписване на имената на английски език е последното издание на Андрей Данчев „Българска транскрипция на английски имена” [1] и приложения „Български правописен и правоговорен справочник на английски имена”. За установяване на липсващите форми на имена от славянските езици руски, украински, белоруски, полски, чешки, словашки, сърбохърватски,

или от португалски, шведски, унгарски, фински, или от групата на източните и далекоизточни езици (индийски, китайски, японски, монголски) и др., сборникът „Изговор и транскрипция на чужди имена в българския език” [2] е ръководство използвано в практиката на Текущата национална библиография. Установяването на основните форми на имената на чуждите автори най-често е свързано с посещение на онлайн източниците: електронните каталози на националните библиографии и виртуалния международен нормативен файл на имената VIAF [9].

Нормативната база данни в системата COBISS създавана, допълвана и редактирана в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий” е изградена според международните изисквания за този вид бази. Широкият спектър от възможности предоставени от формат COMARC/A е подготвен за системата за споделена каталогизация COBISS и се основава на формата за контролни данни UNIMARC/A, който представлява международен стандарт, развиван от Програмата на ИФЛА за Универсален библиографски контрол и международен MARC (UBCIM). Включените във формата видове контролни записи – основен запис, общ справочен запис и запис за препратка (от вариантна редна дума към съответната унифицирана редна дума – препратка „Виж” или от унифицираната редна дума към свързана с нея редна дума – препратка „Виж и”) предоставят възможност на каталогизатора да проследи всички появили се форми на името. Осъществяване на връзката на основните контролни записи за унифицирани редни думи с полетата за интелектуална отговорност в библиографските описания на електронния каталог на НБКМ за момента е в процес изграждане.

Как ще се отразят тези близки взаимоотношения между контролните записи на имената на лица и библиографските записи в електронна среда, на изданията на Националната библиография? Надяваме се в близко бъдеще да споделим резултатите от автоматизирания нормативен контрол, с който да се усъвършенства и улесни информационното търсене.

Направеният преглед на състоянието и начина на представяне на лицата, чиито произведения са публикувани в нашата страна и отразени в националната ни библиография откроява проблемните полета при установяване на утвърдените основни и допълнителни форми на имената. Приемането на последното, консолидирано, издание на ИФЛА за описание на всички видове документи [8] подкрепи идеята за стандартизиране и сближаване на правилата за библиографско описание на международно ниво и с предоставената възможност за запазване на националните особености. В тази среда контролираното търсене и разширяването на обектите с основни и допълнителни установени форми е част от общият стремеж към неограничено споделяне на информация от всякакъв тип, независимо от техническото устройство или местоположение. Националните библиографии като част от този информационен облак могат да се определят като спасителен фар в безкрайното бурно море.

Използвана литература

1. Данчев, Андрей. Българска транскрипция на английски имена. 4. изд. София: Изток-Запад, 2010. 446 с. ISBN 978-954-321710-6
2. Изговор и транскрипция на чужди имена в българския език. състав. Любомир Андрейчин, Михаил Вългенов. София: Наука и изкуство, 1984. 487 с.
3. Международни принципи на каталогизацията. прев. Александра Дипчикова. 2009. 17 с. [прегледан 20.05.2014]. http://www.ifla.org/files/cataloguing/icp_2009-bg.pdf
4. Ръководство за азбучни каталози на книги. състав. Анастасия Лютова, Марич Кочмарова, Лиляна Сазданова, Александра Дипчикова. София: Нар. библ. „Кирил и Методий”, 1989. 406 с.
5. Таблица за транслитерация на български език. [прегледан 20.05.2014]. http://portal.unesco.org/culture/en/ev.php-URL_ID=32314&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html
6. Функционални изисквания към библиографските записи. Концептуален модел. прев. Виолета Люцканова. 2009. 116 с. [прегледан 20.05.2014]. <http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/>

frbr/frbr_2009-bg.pdf

7. Функционални изисквания към нормативните данни”. Концептуален модел. прев. Силвия Филипова. 2009. 64 с. [прегледан 21.05.2014]. http://www.lib.bg/publish/IFLA/ifla_frad_2009.pdf
8. ISBD: международен стандарт за библиографско цитиране. Консолидирано изд. прев. от англ. Александра Дипчикова. София: Бълг. библиотечно-информ. асоц., 2012. 268 с. ISBN 978-954-9837-22-3
9. VIAF: Virtual Internationa Authority File. [прегледан 21.05.2014]. <http://viaf.org/>

НЕИЗВЕСТНО ИЗДАНИЕ ЗА ПЕТЪР ДЪНОВ История и факти

Ефросина Антонова Ангелова-Пенкова
Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“
E.Angelova-Penkova@nationallibrary.bg

Изданията от и за Петър Дънов присъстват в националното публично пространство повече от век, но противоречивите отзиви за неговата личност и творчество са една от причините те да не бъдат отразени в самостоятелно библиографско изследване в България. Трябва да отбележим, че съставянето на персонална библиография посветена на писмените следи от неговата дейност е една амбициозна задача като се вземат под внимание и двата обективни фактора: времевият обхват на създаването и разпространението на творбите му в страната и чужбина (от 1896 г. до този момент), и последствията от наложената им политическа и религиозна цензура в определен исторически период от българската действителност.

В процеса на издирване и проучване на националните издания на Петър Дънов са прегледани обществено достъпни източници, предоставящи информация за публикувани или непубликувани творби – изданията на Националната библиография и фондовете на държавни архиви. Специфичните условия на създаване и съхранение на произведенията на Петър Дънов от своя страна определи и новата насока в търсенето на физическото им проявление, по-конкретно в библиотечните колекции на частни лица. Професионалният начин на отразяване на печатните издания и ръкописните материали с информационната стойност на систематизираното им изложение привлече вниманието на някои последователи на учението му, и те ни предоставиха запазените от тях документи. Частните архиви съхраняваха и източници за творческите изяви на Петър Дънов, които бяха анализирани и съпоставени с известните ни издания. Един от тях е неизвестен до момента документ, определен

Б Е И Н С А Д У Н О

К А Т А Л О Г
З А
С Л О В О Т О Н А У Ч И Т Е Л Я

Общество "В С Е М И Р Н О В Я Л О В Р А Т С Т В О"

С О Ф И Я
1 9 6 8

от нас като **първия печатан каталог на публикуваните произведения на Учителя Беинса Дуно**:

**КАТАЛОГ ЗА СЛОВOTO НА УЧИТЕЛЯ БЕИНСА ДУНО.
София: О-во Всемирно Бяло братство, 1968. 13 с.**

Откриването на книгата беше последвано от проучване сред колекционерите за наличие на повече екземпляри, но такива не бяха намерени. Допълнителното издирване констатира и пълната липса на информация за съществуването му в библиографските списъци.

Документът е реализиран като циклостилно издание през 1968 г. Инициативата и осъществяването му в условията на наложената политическа цензура на произведенията му в България е една определено неочаквана и „дръзка” постъпка. Справочникът може да се причисли към архивните, недостъпни материали и за подобен извод има определени основания. Обществената недостъпност на документа е свързана и със съдбата му на апокрифно разпространявана литература. По спомени, споделени от последователи на учението, книгата излиза в много ограничен тираж и се е разпространявала на ръка, срещу 2 лв., като цената не е отбелязана в книгата.

Изданието се състои от 13 страници текст, разположен по ширината на страницата, в размер 21 x 28 см.

Информацията е въведена в таблица от 9 колони:

- Обща номерация;
- Номерация на произведенията, разграничени според начина на създаване и диалогичната насоченост;
- Наименование на изданието;
- Серия;
- Пореден номер на том в многочастно издание;
- Година и място на изнасянето на произведението;
- Поредност на изданието;
- Година на отпечатване;
- Издателство / печатница, реализирала произведението.

Избраните разграничителни елементи съдържат почти всички формални индикатори за идентификацията на включените публикации.

Подреждането на изданията в справочника е на две основни нива: *тематични рубрики* и хронологичното подреждане на произведенията по година на издаване.

Първото ниво няма ясно разграничителен белег. Изведените рубрики отразяват различната форма на контакт с читателската аудитория (създадени пред нея или в творческо усамотение), изданието като физическа единица (сборници) или акцентират върху съдържателната страна на материала (нотирана музика и тематични книги). Наименованията им следва почти дословно приетата формулировка от първият, непубликуван каталог, създаден от Елена Андреева, стенографка при Петър Дънов: „Първи слова”, „Неделни беседи”, „Общ окултен клас”, „Младежки окултен клас”, „Младежки събори”, „Съборни и планински събори”, „Сборници от беседи”, „Последно слово”, „Музикални творби”, „По мотиви и идеи на Учителя”.

Представянето на произведенията по *година на отпечатване*, във възходящ ред под определена рубрика е следващото ниво на систематизация.

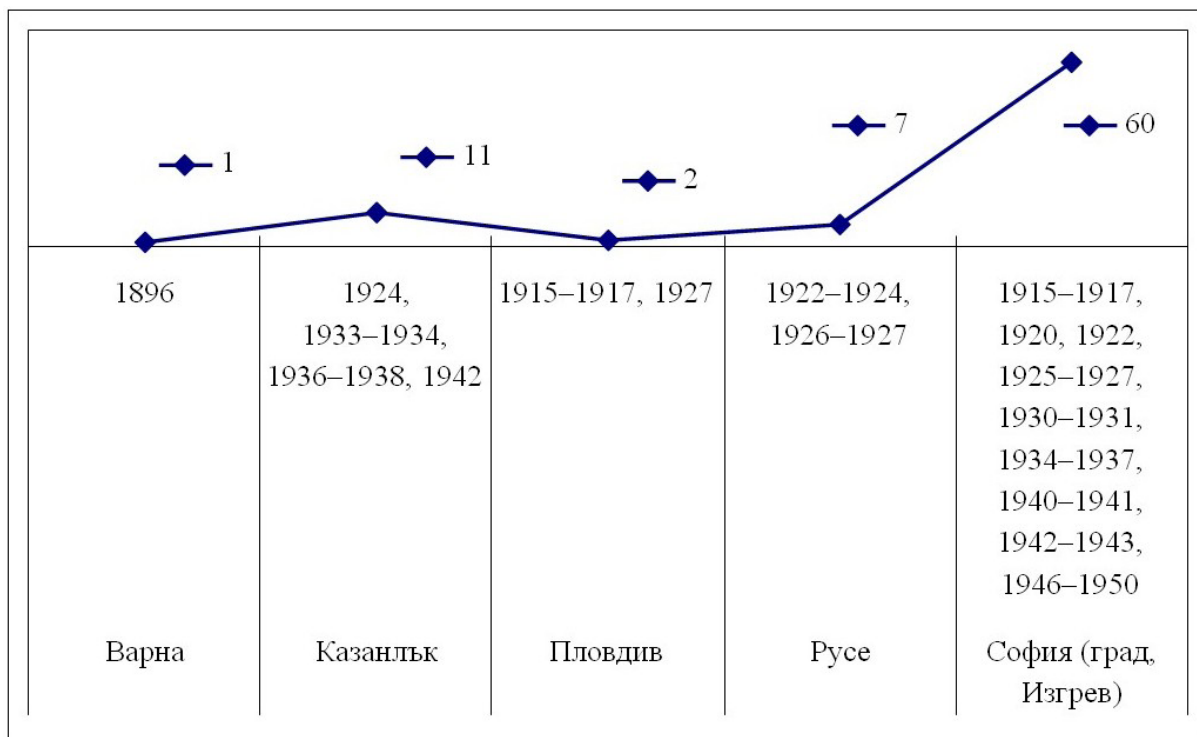
Необходимо е да се отбележи и друга особеност в каталога по отношение на прегледността на публикуваните творби: изданията са номерирани само в рамките на отделните тематични рубрики.

Хронологичния обхват на издателската реализация на книгите в справочника обхваща периода 1896–1950 г.

Замислен като справочник на изданията на Петър Дънов за неговото съставяне са подбрани и идентифицирани **самостоятелни издания на български език**. Интересно изключение от общия масив печатни издания представлява произведение, създадено през 1986 г. [1], разпространявано в ръкопис и определено за „препис“ в справочника. Всички останали документи в зависимост от начина им на разпространение са 184 заглавия на самостоятелни и серийни монографични издания. Допълнителното им разграничение на книги и музикални издания определя 178 публикации за книги и 6 заглавия за нотирана музика.

Изборът на елемента *серия* в общия ред на изведените показатели е до голяма степен несполучлив. Съдържателната характеристика на термина отговаря на общоприетото определение за издателска или монографична серия [2,3], но към произведенията на Петър Дънов може да бъде съотнесена само за определени (неделни) беседи, по-голямата част от които са публикувани като издания с едно произведение, но в списъка са изведени под обединяващото заглавие „Сила и живот“. Причините за начина на представяне на публикациите могат да бъдат обяснение с предпазливостта на съставителите при поднасяне на данните за наличните произведения в условията на официалната им забрана или с ограничените възможности за реализацията на каталога, но и в двата случая е допусната некоректност в информацията по отношение на реализираните произведения със самостоятелни заглавия публикувани в периода 1914–1923 г.

В справочника идентифициращите елементи *място и година на печатане* не са отбелязани към всички заглавия. От общия брой на включените в източника заглавия (серийното заглавие е приети като заглавие на сборник с произведения) само 81 публикации имат посочени данни за място и година на печатане (Фиг. 1). Вероятното обяснение за пропуските в справочника е непълната информация за тези елементи в самите издания или ползването на вторични източници при съставянето му. В резултат 103 заглавия или почти 55% от произведенията са с частични или липсващи данни по този показател.

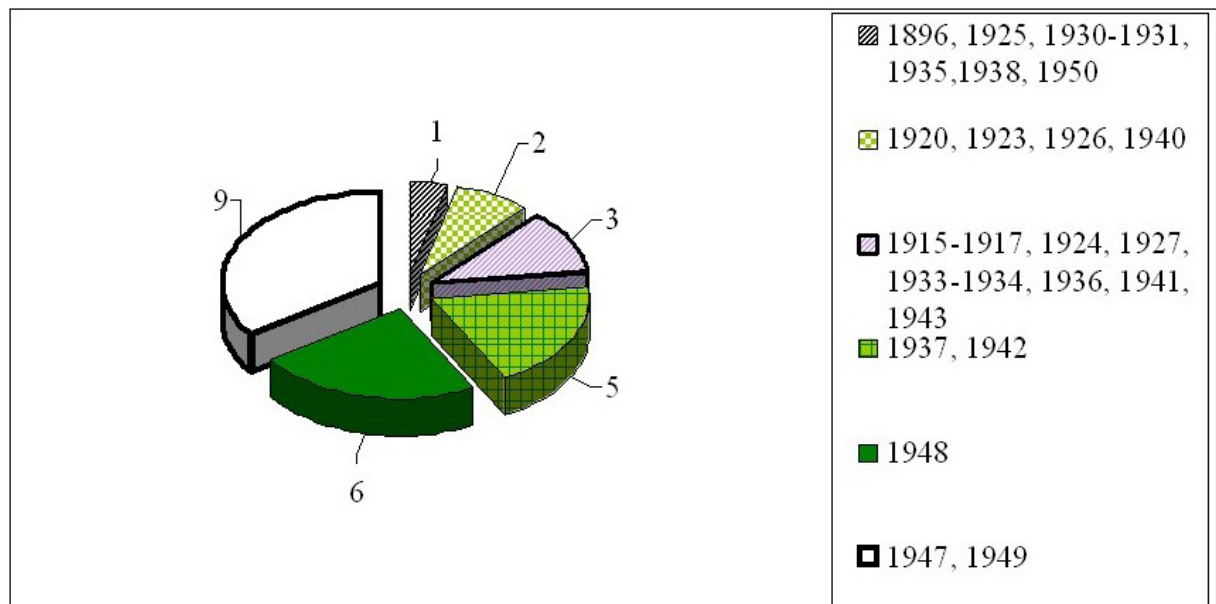
Фигура 1

Преобладаващият брой от публикациите с пълни данни са реализирани в София, градът, в който се установява Петър Дънов и създава Школата на Бялото Братство (1922–1944 г.).

За тези издания в справочника са използвани услугите на 11 печатници, като печатниците „Гужгулов и Котев”, „Литопечат”, Придворна печатница, „Задруга”, „Житно зърно” и др. Първите записани беседи (неделните) и лекциите изнесени пред Общия окултен клас са реализирани като самостоятелни издания с едно произведение в Русе. С тиражирането им е била ангажирана преди всичко печатница „Малджиев”, като отделни заглавия са поверявани и на печатниците „Учител”, „Художник” и „Д. Петров”. През този исторически период мястото и ролята на печатниците е определяща за националната книгоиздателската продукция.

5.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
61.	25.	Реалности и сенки	X	III	1931	София	-	1941
62.	26.	Събуждане	XI	I	1931-32	София	-	1944
63.	27.	Законът на Любовта	XI	II	1932	София	-	1936
64.	28.	Началото на мъдростта	XI	III	1932	София	-	
65.	29.	Новата мисъл	XII	I	1932	София	-	1947 П-ца "Житно зърно"Ивгр
66.	30.	Работата на природата	XII	II	1933	София	-	1948 П-ца "Житно зърно"Ивгр
67.	31.	Трипе посоки	XII	III	1933	София	-	1948 П-ца "Житно зърно"Ивгр
68.	32.	Новият светилник	XIII	-	1943-44	София	-	1946 П-ца "Житно зърно"Ивгр
IV. Младежки окултен клас								
69.	1.	Двата пътя	I	I	1922	София	-	-
70.	2.	Противоречията в живота	I	II	1922	София	-	1934
71.	3.	Дошпри точки в природата	II	I	1922-23	София	-	
72.	4.	Добрите навици	II	II	1923	София	-	1936
73.	5.	Разумният живот	III	I-IV	1923-24	София	-	1925-26 Издание на проsv. комитет
74.	6.	Лекции на Малд. ок. клас	IV	I-V				
75.	7.	1, 2 и 3 лекции на млад. окултен клас	V	I	1925	София	-	1929
76.	8.	Влияние на светлината и тъмнината	V	II	1925-26	София	-	1937 П-ца "Задруга" София

Фигура 2

Проследяването на количествените стойности на изданията и по години може да предостави приблизителна картина на организационните и финансови възможности на обществото в определени икономически и политически условия, използвани за реализацията им (фиг. 2). 9-те публикации от 1947 и същият брой през 1949 година например са резултат от дейността на Просветния комитет избран от общество Бяло братство за подготовка и издаване на непубликуваните творби на Петър Дънов след заминаването му през 1944 г.

В справочника за първи път са представени след произведенията на Учителя Петър Дънов, и творби създадени по негови идеи. Посочените автори са сред най-известните му ученици: Боян Боев, Методи Константинов, Борис Николов, Мария Тодорова [4].

13.

№ по ред	№ по характер	Наименование на тома	Автор	Жанр	Година и място на изсяването	Издание	Год. на печат	Издателство Печатница
183.	4.	Песни от Учителя /само текст/ - Спиччеви дъчи	-	-	1942-44, 1948	-	-	-
		<u>XI. По мотиви и идеи на Учителя</u>						
184.	1.	Мисията на богомилството	Б. Боев	-	1937 София	-	-	-
185.	2.	Учителят за образованието	- "	-	1948 София	I	1948	"Лито-печат" СФ
186.	3.	Към Новата култура	- "	-	-	-	-	-
187.	4.	Учителят - сборник	Д-р М. Константинов Борис Николов Боян Боев Мария Тодорова		1946 София	I	1946	П-ца "Изгрев" София

Съставителят или съставителите на каталога са отделили специално място на елемента *породност на изданието* отбелязано под рубриката „издание”. Въведените данни обхващат само 8 заглавия от включените документи за периода 1915–1947 г.: в 7 произведения е отбелязано, че имат второ и за едно заглавие – трето издание.

Появата на разгледания източник в периода на “мълчаливо бдение” над произведенията на Петър Дънов (1951–1989 г.), е едно изключение. Този времеви отрязък от националната историческа действителност е с ясно изразено отношение към подбрани представители на интелектуалния елит на страната отразено в списъците със забранена за издаване и четене литература [5], списъци, в които съдбата на творбите на Учителя Дънов е категорично определена. Подготовката, издаването и разпространението на подобен справочник в този период може да се определи и като опит за запазване на информацията за вече реализираните произведения.

Особен акцент на необичайност в данните на изданието е и името на издателя, отпечатано на първата корица: Общество Всемирно Бяло братство. В официалните документи от тези години (с решение на Министерство на външните работи от 23 януари 1948 г. валидно до 20 октомври 1956 г.) обществото е признато под наименованието Верско общество Бяло братство. В редицата от особеностите характеризиращи този източник е и анонимността на авторите, които в ограничаващите свободата на словото условия успяват да подготвят и реализират идеята си.

Необходимо е да обърнем внимание и на факта, че информацията в неизвестното до момента издание обхваща самостоятелни документи, за които има пълни идентифициращи ги данни и поотделно или тематично са библиографирани в пристатийни и прикнижни списъци.

Библиографското изследване по своята същност напомня дейностите и очакванията при археологическите разкопки и проследяването на всяко намерено произведение постепенно

„оживява” представата ни за живота, личността и делото на Петър Дънов. Една част от творбите му все още се откриват чрез индиректна информация, като всеки документ потвърждаващ или елиминиращ съществуването им е част от общия „пъзел” предоставен на изследователите за анализ и интерпретации на дейността му.

Използвана литература

1. **Дънов**, Петър. Призвание към народа ми. съобщено на октомврий 1898 г., гр. Варна – България. публична беседа, д-во Младост. [Б.м.]: [б.и.], [б.г.]. 13 с.
2. **Гергова**, Ани. Издателска серия. – В: *Българска книга*. София: Pensoft, 2004, с. 187. ISBN 954-642-210-X
3. **Гергова**, Ани. Поредица. – В: *Българска книга*. София: Pensoft, 2004, с. 357. ISBN 954-642-210-X
4. **Изгревът** на Бялото Братство, пее и свири, учи и живее. спомени на съвременници и последователи на Всемировия Учител Беинса Дуно. събрал, подбр., записал, съхранил и представил Вергилий Кръстев. София: Житен клас, 1993–2013. Т. 1–28.
5. **Списъци** на забранена литература. София: Наука и изкуство, 1952. VII, 130 с.

БИОБИБЛИОГРАФСКИ ТРИПТИХ ЗА ПЛЕВЕНСКАТА БИБЛИОТЕЧНА ШКОЛА

(Отзив)

Силвия Найденова
Никола Казански

Известната библиотековедка професор Мария Младенова ни поднася три свои биобиблиографии, посветени на Петър Ненков, Иван Данов и Ячо Хлебаров – видни дейци на библиотечното дело в България през първата половина на миналия век /1; 2; 3/. Този триптих се издава благодарение на читалищното ръководство по повод на 145-годишнината от създаването на читалище „Съгласие” в гр. Плевен.

За разлика от много други подобни трудове, в които има сравнително кратка биографска част и най-много една снимка, то биографската част заема половината от обема и в трите биобиблиографии, като е придружена с различни фотографии и копия на архивни документи.

Няма да се спираме подробно на изчерпателния характер и прецизните описания в библиографиите, които са запазена марка за проф. Младенова. Ще отделим особено внимание на личностите, на които са посветени те.

Петър Ненков (1868–1917) е виден библиотечен и читалищен деятел, уредник на библиотеката при читалище „Съгласие” в Плевен в периода от 1895 до 1917 г. Под неговото ръководство и пряко участие тя е организирана по образец на най-модерните западноевропейски библиотеки в Швейцария, Франция и Белгия. Ненков въвежда пръв в България брюкселския вариант на „Десетичната класификация на М. Дюи” (по-късно УДК) и създава първия систематичен каталог, отговарящ на международните стандарти. Участва в първия Международен библиографски конгрес в Брюксел в 1910 г. с доклад на тема „Десетичната библиографска класификация в България”. Сътрудничи си с известните белгийски библиотековеди Пол Отле и Анри Лафонтен. Създава „Ръководство за описване, класиране и нареждане на книги в Плевенската градска библиотека”. Именно проф. Младенова открива и анализира личното му досие, съхранявано в архива на Мунданеума в Брюксел /4/. От него се разбира, че той изпраща в Международния библиографски институт в Брюксел първия труд по библиотечно дело от славянските страни /1, с. 11/. Пак според нея П. Ненков поставя основите на Плевенската школа в областта на българското библиотечно дело. Той е оценен и има тесни връзки с проф. Иван Шишманов, който му възлага отговорни задачи /5/ и му предлага висок пост в Народната библиотека в София. По-късно е канен за уредник на библиотеката на БНБ и за директор на Столичната библиотека. Поради пословичните си скромност и местен патриотизъм П. Ненков отказва всички примамливи предложения. Той е първият библиотекар в България, който преподава УДК. Негови последователи са И. Данов и Я. Хлебаров, за които ще стане дума по-долу.

Иван Данов (1880–1947) е библиотекар, библиограф, нумизмат и археолог. От 1904 до 1947 г. е библиотекар в читалище „Съгласие” и пряк наследник на П. Ненков в развитието на Плевенската библиотечна школа. Продължава неговите идеи за развитието ѝ като модерна европейска библиотека и за превръщането ѝ в методически център по усвояването на УДК. Има над 50 изследвания по теория и практика на библиотечното дело у нас, сред които „Съкратен азбучен показалец на десетичната библиографска класификация” (1921) и „Ръководство за описване, класиране и нареждане на книгите в библиотеките” (1943). Професор Младенова изтъква и много други негови приноси: в областта на библиотечната статистика („Данова статистика”), социологията на четенето /2, с. 9/, икономичната система за нареждане на книги в книгохранилищата („Данова система”). Важни са и трудовете му в областта на библиографията – първата българска биобиблиография на Лев Толстой (получила висока оценка от известния специалист Б. С. Боднарски), както и първата библиография на библиографиите в България, изработена по предложение на Международния библиографски институт в Брюксел. Той води книгописната рубрика на сп. „Читалище” от 1927 г. и обосновава важната задача за изготвяне

на национален репетоар на българската книга /2, с. 16/. Поставя началото на сбирката от старопечатни книги в плевенската библиотека през 1922 г., която понастоящем се състои от над 1000 заглавия и е третата по големина в страната след Националната библиотека в София и Народната библиотека в Пловдив /2, с. 19-20/.

Ячо Хлебаров (1887–1951) е учител, издател, преводач, адвокат, читалищен деятел и не на последно място библиотековед. Това изброяване може да бъде продължено и с други дейности, защото става дума за една наистина енциклопедична личност с изключителен интелектуален заряд. Той е сред учредителите на Читалищния съюз в България, негов заместник-председател (1925–1931) и председател (1931–1939). Невъзможно е в това кратко изложение дори да се маркира многообразната му културна и обществена дейност, затова ще се ограничим само с приноса му в библиотечното дело. Я. Хлебаров е инициатор, организатор и лектор в библиотечните курсове, провеждани от Върховния читалищен съюз и Министерството на народното просвещение в периода 1928–1938 г. Участва в основаването на първия Български библиографски институт на Ал. Теодоров-Балан (1918) заедно с Никола Михов и Никола Начов, редактор е на списанията „Книжовник” и „Читалище”. Автор е на над 150 статии, сред които много по въпросите на библиотечната теория и практика. Привърженик на идеите на Пол Отле и на Международния библиографски институт в Брюксел, един от авторитетите на Плевенската библиотечна школа. Професор Младенова първа разкрива мащабите на неговото дело, като се позовава на кореспонденцията му с личности като Л. Б. Хавкина, Б. С. Боднарски и А.В. Луначарски. Авторката разгръща напълно своята ерудиция и безценен опит в изследователската си работа, като буквално изравя от пепелта и възкресява всички аспекти на неговата дълга и плодотворна дейност на истински народен будител. Ние ще изтъкнем накратко само библиотечните и библиографските му приноси. Още съвсем млад през 1910 г. Хлебаров започва да издава сп. „Книжовник”, което е второто българско периодично издание с библиотечно-библиографска насоченост след „Книгописец” на Ал. Теодоров-Балан и единственото подобно извън София. В него той си сътрудничи тясно с П. Ненков и И. Данов. Тук публикува отделни глави от неиздаденото си съчинение „Библиотечното дело у нас”, като пръв дава дефиницията на понятието „документ”, също и едно от първите определения на „библиография”. Пак в него прави задълбочени рецензии на такива капитални трудове като „Български книгопис за сто години 1806–1905” на Балан, националната регистрационна библиография „Български книгопис” /3, с. 11-15/, високо оценени от хора като акад. Н. С. Державин, Ценко Цветанов и други. Друга трибуна за културните и за библиотечните идеи на Ячо Хлебаров е неговото любимо списание „Читалище”, което започва да издава от 1911 г. /3, с. 29-37/. Въпреки трудностите по финансирането му Ячо Хлебаров, като главен редактор, се стреми да го превърне в справочник на всички нови прояви в науката, литературата, библиографията и библиотечното дело. Списанието става на практика учебно пособие по читалищно дело, библиотекознание и библиографознание. В него се разглеждат и дискутират важни теми: уредбата на читалищните библиотеки (комплектуване, инвентирание, сигниране, нареждане и др.) според изискванията на библиотечната наука, проблемите на библиотекарската професия (подготовка и квалификация) и библиотечното образование (библиотекарските курсове). Има изследвания, свързани със социологията на четенето, както и материали за опита на развитите чуждестранни библиотеки. Много от тези статии са написани лично от Я. Хлебаров, а други са в подкрепа на неговите идеи за модернизирание на българското библиотечно дело. Той пръв предлага аотиран типов каталог в помощ на набавянето, координация на комплектуването, организиране на бюро за книгообмен и междубиблиотечна заемна служба и др. Професор Младенова анализира подробно тази негова дейност в отделна монография – „Ячо Хлебаров като културен деец, организатор на читалищното дело и библиотековед” /6/.

И трите задълбочени изследвания на проф. Младенова са изпълнени с възрожденски плам да се съхрани и предаде на поколенията незаслужено пренебрегнатото наследство на плеядата български библиотекари и културни дейци от миналото столетие.

Справочниците са издадени в малък тираж, но благодарение на съдействието на ръководството на Централната библиотека на БАН вече могат да се ползват в дигитален вид на нейната Интернет страница /7/.

ЛИТЕРАТУРА

1. **МЛАДЕНОВА**, Мария и Л. Иванова. Петър Ненков (1868–1917). Биобиблиография. – Плевен : Читалище „Съгласие 1869”, 2014. – 58 с.
2. **МЛАДЕНОВА**, Мария и Л. Иванова. Иван Данов (1880–1947). Биобиблиография. – Плевен : Читалище „Съгласие 1869”, 2014. – 78 с.
3. **МЛАДЕНОВА**, Мария. Ячо Хлеббаров (1880–1947). Биобиблиографски указател. – Плевен: Читалище „Съгласие 1869”, 2014. – 134 с.
4. **Mundaneum** – Dossier No. 515 “Nenkoff”.
5. **НЕНКОВ**, Петър. „Как да се организира една библиотека за ползване на столичното население от Юч-Бунар” // НА БАН, ф. 11к, оп. 3, а.е. 1077, л. 1.
6. **МЛАДЕНОВА**, Мария. Ячо Хлеббаров като културен деец, организатор на читалищното дело и библиотековед. – София : График-Амат, 1994. – 304 с.
7. <http://cl.bas.bg/informacionni-uslugi/on-lain-bio-bibliografii>

Културната политика на министър Стоян Омарчевски и Денят на народните будители

Мария Младенова

От Освобождението на България до 9.IX.1944 г. в страната са избирани 58 правителства, а 78 пъти е назначаван нов министър на народното просвещение.

Сред всички министри с изключителните си заслуги блести Константин Иречек – чехът, който остава в България пет години и на практика основава системата на народното образование и културните институции. Сред министрите той е най-признатият учен в Европа – доктор по история и доцент в Пражкия университет, по-късно професор. Още шестима професори изпълняват задълженията на просветен министър, а в състава им има както доктори на науките, включително на чуждестранни университети, така и действителни членове и член-кореспонденти на БАН. За чест на българското училище негови министри са били националните поети П. Р. Славейков, Ив. Вазов и К. Величков, строителят на националната култура и наука проф. д-р Иван Д. Шишманов, писателите Митрополит Климент Търновски (Васил Друмев) и Цанко Церковски, (21.с. 16-17), който е първият заел поста на министър на просвещението в кабинета на Ал. Стамболийски, но остава на него само няколко месеца – от 7.X.1919 до 21.V.1920 г.

След него на тази длъжност е назначен Стоян Омарчевски, 53-тият министър, оглавил МНП в 40-ото правителство на България. Ръководи го от 21.V.1920 до преврата на 9.VI.1923 г., като развива активна съзидателна дейност в областта на просветата и културата, с която оставя трайни следи в образователната и културната история на страната ни, резултат от богатата му обща култура и завидната му ерудиция. Не случайно е притежавал най-голямата лична библиотека в България по онова време.

Големият политик, общественик, културен деец и реформатор на българското образование Стоян Омарчевски е роден на 23.12.1885 г. в Нова Загора, където през 1908 г. завършва гимназия. Сред съучениците му са бъдещият академик Петко Стайнов и големият български художник проф. Димитър Гюдженов. През 1905 г., едва двадесетгодишен, става член на БЗНС, а през 1908 г. става член на първата студентска земеделска група заедно със Спас Дупаринов, Петър Янев и Александър Оббов. Завършва философия, педагогика (1912) и право (1917) в Софийския университет. Известно време учителства в Белоградчик и Видин. От 1909 г. сътрудничи на в. „Земеделско знаме“, а от 1927 до 1934 г. е негов главен редактор. От 1913 до 1941 г., с прекъсвания от 1924 до 1926 г. и от 1935 до 1937 г. е депутат от Видин и Враца в Народното събрание (24). Умира внезапно на 10.03.1941 г. в кабинета си, работейки над нов проектозакон за построяването на сграда на народната опера, която много преди това е направил държавна институция. Ненадейната смърт го грабва от поста председател на парламентарната комисия по въпросите на образованието и просветата.

Когато през 1920 г. поема поста на министър на народното просвещение в правителството на Александър Стамболийски, Стоян Омарчевски проявява завидна енергия, деловитост, воля за дейност и желание да бъде истински полезен на България и народа ѝ.

У съвременниците си оставя спомена за достоен, честен и отговорен политик, който само за три години успява да европеизира българското училище и да внедри в образователната действителност водещи идеи на реформаторската педагогика. Утвърждава се като крупна фигура в следвоенната галерия от обществени и културни дейци. Имал е уважението, почитта и любовта както на народа, така и на хората на науката и културата и особено на представителите на изкуството.

Просветните и културните реформи на земеделското правителство са най-значителната част от цялостната му реформаторска политика, а личният принос на министър Омарчевски за тяхното осъществяване е неоспорим.

За краткия период на своето управление правителството на БЗНС и лично Стоян Омарчевски, който застава зад идеите на Читалищния съюз за създаване на библиотечно и читалищно законодателство, прави опит да реши част от проблемите на библиотеките, приемайки два важни за тях закона. Полезни за архива на българската книжнина и за комплектуването на

фондовете на народните библиотеки в София и Пловдив са направените изменения и допълнения в съществуващия „Закон за депозиране на печатни и литографни произведения в народните библиотеки” (3), приет от НС на 12.XI.1920 г.

В същото заседание на НС и на същата дата е приет и „Закон за учредяване на достъпни народни библиотеки” (5). В мотивите си, с които го защитава, министър Омарчевски прави компетентен исторически преглед на постиженията и съвременните успехи на библиотеките в развитите западни страни, като изтъква, че те са резултат от действието на специално библиотечно законодателство. В красноречивото си парламентарно слово той припомня ролята на българските читалища в борбите за национална и църковна независимост преди Освобождението, като с много факти разкрива мизерното им съществуване в съвременните условия и апелира пред депутатите за по-достойната им финансова подкрепа от държавата.

Омарчевски настоятелно призовава депутатите да проявят разбиране към потребностите на читалищните библиотеки, като ги подпомогнат осезателно, за да могат те действително да изпълнят мисията си на истински просветни институции.

Просветният министър доказва, че крайно незадоволителните резултати на училището още повече задължават държавата да положи грижи за създаване на достъпни народни библиотеки, чрез които да се надграждат знанията, придобити в училищата.

Убеждавайки народните представители да подкрепят проектозакона за учредяване на общодостъпни народни библиотеки, в които вижда демократични институции, работещи и за стопанския просперитет на нацията, той завършва речта си с думите: „Нека покрием страната си с тях. Народът ще ни благодари един ден за тази предвидливост. А резултатите от тяхното положително въздействие върху народа ни в скоро време ще оправдаят всички разходи и грижи, които сме иждивили за тях” (15, с. 531).

Заслуга на земеделското правителство е, че с този закон за първи път в културната история на България до средата на 40-те години на XX век държавата се ангажира и заявява готовността си да създаде система от библиотеки, предназначени за повдигане на културното равнище на цялото българско население. Приетият закон предвижда да се създадат около сто народни библиотеки – по 6 във всеки от съществуващите тогава в страната 16 окръга, но поради краткото време, през което управлява БЗНС, са учредени само народните библиотеки в Търново и Шумен, които във времето успяват да се наложат като институции със собствен авторитет, създават значими културни традиции в своите градове и до днес са водещи духовни и просветни средища в тях.

Свидетелство за желанието на Омарчевски да реши проблемите на читалищата и библиотеките им е и заповед № 2318, подписана на 8.06.1923 – само ден преди преврата на 9.06.1923 г. С нея той възлага на Васил Класанов да подготви самостоятелен законопроект за тях. Липсата на каквато и да е система в страната за професионална подготовка на библиотекари естествено води до факта, че в българските библиотеки от края на XIX век до средата на 40-те години на XX век, а и значително по-късно, попадат често случайни хора, които не са в състояние да поставят работата в тях върху научна основа и не могат да осъществят социалните им функции.

Ръководствата на ЧС многократно поставят въпроса пред МНП, но решаването му непрекъснато се осуетява както поради вечния недостиг на средства в държавния бюджет, така и поради постоянните политически борби, смяната на кабинети и министри, които рефлектират остро върху целия обществен и стопански живот, а също и върху културата, която никога не става приоритетна област в политиката на българската държава.

Едва по време на управлението на земеделското правителство, което провежда активна образователна и културна политика, с личната подкрепа на министъра на просветното ведомство Стоян Омарчевски става възможно да бъде поставено началото на първите курсове за подготовка на библиотекари – главно за работещите в читалищните и училищните библиотеки.

В доклада си до Министерския съвет № 11739 от 15 май 1923 г. Стоян Омарчевски излага редица съкрушителни аргументи за състоянието на библиотечната професия в страната. Като отбелязва, че у нас има около 800 публични (читалищни) библиотеки, подчертава, че в „страната има само 5-6 подготвени лица за уредници на библиотеките”, поради което преобладаващата част от работещите в тях „нямат елементарни познания върху науката библиотекознание. А

знайно е, че както училището иска своя подготвен учител, така и библиотеката се старее да се снабди със свой подготвен персонал. На Запад и в Америка има специални училища и факултети при университетите по библиотекознание. У нас обаче досега, в това отношение няма нищо наредено”.

Затова пък по времето, в което министър Омарчевски пише своя доклад, силно развитите в индустриално отношение страни са натрупали значителен опит и традиции в подготовката на библиотекари чрез различни форми и методи.

Благодарение на Стоян Омарчевски е поставено началото на библиотечната квалификация в България. До края на 30-те години на XX век в курсовете на ВЧС и МНП, които са единствената форма за подготовка на библиотекари у нас, се подготвят около 550 човека.

Правителството на БЗНС увеличава значително средствата в бюджета на Народната библиотека по параграф за закупуване на книги. От 15 000 лв. до 1919 г., през 1920 г. те нарастват на 200 000 лв., а през следващата 1921 г. – на 400 000 лв.

На 13.XI.1920 г. министър Стоян Омарчевски защитава законопроектите и успешно прокарва още три важни за българската книжовност закона: „Закон за детската литература” (4), „Закон за поощрение на родната литература и изкуство” (10) и „Закон за авторското право” (6). Законът за детската литература е само една страница, но благодарение на него тя е освободена от данъци и се насърчава издаването на полезни и възпитателни книги за най-малките с изящна външност. Съгласно чл. 9 на Закона за поощрение на родната литература МНП е натоварено да издава с добро оформление отбрани произведения на български автори, които всяка година раздава като подаръци на отличилите се ученици от всички училища в страната (24). Тези библиофилски издания не са пускани в продажба на книжния пазар. Между изданията, осъществени по идея на Омарчевски, са пълните съчинения на Иван Вазов в 28 тома, реализирани от големият български издател Александър Паскалев. Субсидирани от МНП, те се продават на много ниски цени, достигат и до най-затътените села в страната. В началото на 1921 г. Омарчевски възстановява официалния орган на МНП, създаденото от К. Величков сп. „Училищен преглед”, престанало да излиза от 1915 г. поради избухването на Първата световна война. Този закон е първият след Освобождението, с който се въвеждат ежегодни държавни награди за оригинални творчески постижения в областта на всички видове изкуства.

В годините от 1920 до 1923 г. са публикувани описите на славянските ръкописи и на старопечатните български книги, притежавани в народните библиотеки в София и Пловдив. Изработени от учените Беньо Цонев и Валерий Погорелов, те са отпечатани с финансовата подкрепа на земеделското правителство и за дълги години остават едни от най-значителните паметници на българската книжнина.

Със закона за авторското право се защитават правата на авторите на литературни, музикални, художествени и фотографски произведения и България за първи път се присъединява към известната Бернска конвенция от 1886 г.

С тези закони не се изчерпват областите на културните и просветните реформи на земеделското правителство и лично на Стоян Омарчевски.

За да бъде по-цялостна представата за културната политика на земеделското правителство, ще припомним, че то успешно прокарва пред НС „Закон за българския археологически институт (7), който е израз на държавната грижа и към проблемите на археологията.

Не по-малко амбициозен е и приетият „Закон за даване на концесия за постройка на здание за народна опера с концертна зала” (8), с който се цели да се реши проблемът със сградата на българската опера, отлаган от предходните български правителства.

На 25.08.1920 г. Омарчевски излага пред НС мотивите си по същия законопроект, с които убедително аргументира необходимостта от снабдяването на Операта със собствено здание, която дотогава използва салона на Народния театър. Той доказва с редица факти, че „съвместното служене в едно и също здание и за драмата, и за операта е невъзможно да продължава задълго, без да се отрази вредно върху правилния развой на двата културни института” (15).

Министър Омарчевски е близък приятел на много оперни певци, сред които е и Стефан Македонски. Те постоянно го притискат и той не може да заобиколи проблемите с народната опера и артистичния ѝ състав. Въпреки че техният статут се дискутира от дълго време, политиките по

умел начин отлагат кардиналното решение. Ясно е, че операта трябва да бъде поставена наравно с драмата, като нея да получи държавна субсидия и да стане държавна културна институция. За да реши този важен за българското певческо изкуство проблем, през 1920 г. Омарчевски внася в НС законопроект за изменение и допълнение на Закона за народното просвещение от 1909 г. Предложенията му са одобрени с царски указ № 145 от 11 юли 1921 г. В чл. 428 от закона се казва: „Народният театър в София е държавно учреждение под ведомството на МНП. Има две отделения – драматически и оперен, които действат независимо един от друг под името „Народен драматичен театър” и „Народен оперен театър” (15). С този акт Омарчевски успява да реши важните въпроси на народната опера и на артистичния ѝ състав, членовете на който стават държавни служители и имат право на пенсии, а операта става важна държавна културна институция.

Омарчевски полага много усилия, за да превърне държавата в истински меценат на всички видове изкуства, а творците да станат обект на специално държавно внимание и грижи! Показателно за тези негови идеи е организираното лично от него през 1920 г. и превърнало се в национален празник честване на Иван Вазов по случай 70 години от рождението му и 50 години литературно творчество, както и дарените на народния поет 100 000 лв., освободени от всякакви данъци и повинности. Грандиозното юбилейно тържество на Иван Вазов се провежда в Народния театър на 24.X.1920 г. Стоян Омарчевски поднася поздравителния адрес от името на правителството.

На организираните юбилейни тържества в Пловдив Иван Вазов не присъства, но на 21.XI.1920 г. той пристига в града, за да изрази лично благодарностите си към пловдивското гражданство за оказаната му чест. В дните, през които е в Пловдив, той е придружен от министъра на просвещението Стоян Омарчевски, проф. С. Романски, Елин Пелин, Стилиян Чилингиров и много висши държавни служители.

Само няколко дни след смъртта на Иван Вазов, на 22 септември 1921 г., министър Стоян Омарчевски внася в Народното събрание обширен доклад с мотивите за превръщането на Вазовия дом в музей. Пет години по-късно, на 26 ноември 1926 г., официално е открит първият български литературен музей, съществуващ и днес, а първият му уредник е Елин Пелин.

От името на правителството на БЗНС той организира юбилейни чествания на Стефан С. Бобчев, Цанко Церковски (14, с. 39-42), Елин Пелин, Ана Карима, Кр. Сарафов, Сава Огнянов, Иван Мърквичка и др. Урежда пенсиите и помощите на писатели, актьори и художници с национално значение, между които са Йордан Йовков, Теодор Траянов, Сергей Румянцев, Антон Страшимиров, Кирил Христов, Стоян Михайловски, Антон Митов, Ярослав Вешин и др. По негова идея у нас са пренесени тленните останки на Пенчо Славейков и Петко Тодоров и са погребани в Родината им.

Ако през 1910 г. министър Никола Мушанов създава Държавното музикално училище в София, то със Закона за народното просвещение от 1921 г. министър Стоян Омарчевски постановява откриването на Музикална академия, чиято структура включва два отдела: общ с двегодишен курс на обучение и специален с тригодишен образователен курс. На 9 юли той участва в тържеството по случай нейното откриване.

Още през 1911 г. преподавателският състав на Държавното рисувално училище, създадено през 1896 г. от министър К. Величков, изпраща в МНП проект за развитието му, в който иска то да се преобразува в Академия на изкуствата. Десет години по-късно, през 1921 г. по предложение на Стоян Омарчевски Държавното рисувателно училище е преобразувано в Художествена академия (9).

По силата на Закона за народното просвещение от 1921 г. към Софийския университет са открити два нови факултета – ветеринарен и богословски, а към Медицинския факултет са открити две нови специалности – стоматология и фармация. Създадена е Катедра по приложна химия (9).

Пак по силата на същия закон през 1921 г. в София е създаден Свободният университет за политически и стопански науки (СУПСН), който е вторият университет, открит в България, с три отдела: дипломатическоконсулски, административно-финансов и търговско-стопански, които са предшественици на днешния Финансово-счетоводен факултет към Университета за национално

и световно стопанство. Създателите на Университета се ръководят от мисълта, че на България ѝ е необходимо висше училище, което да дава знания в областта на стопанските, финансовите, административните и обществените науки. Целта е да се подготвят висококултурни граждани, добри общественици, вещи специалисти за българския обществен и политически живот, администрация, финанси, за индустриално-търговското, застрахователното и кооперативното дело, дипломати, консули, публицисти и др.

За първи ректор на новия университет Стоян Омарчевски назначава големия български учен проф. Стефан С. Бобчев – един от първостроителите на българската юридическа наука, държавник, политик, депутат и министър, който дължи блясъка на своята дългогодишна и ползотворна кариера на трудолюбието и родолюбието си.

За това на 8 май 1921 г. по време на честването в Народния театър на 50-годишнината му книжовна и обществена дейност министър Омарчевски, връчвайки му орден „Александър II“ – първа степен, казва за него: „Рядко може да се посочи по-голямо трудолюбие, по-голяма продуктивност, поголяма преданост в служба на народа“.

Благодарение на министър Омарчевски през 1921 г. е открито и Висшето търговско училище във Варна. Лично открива над 250 училища в села, в които никога не е имало такива.

Идеята на видния учен и бивш министър на МНП проф. Ив. Д. Шишманов за създаването на Музей на Народния театър е безрезервно подкрепена от Иван Вазов, Васил Кирков, Иван Попов, Адриана Будевска, Стоян Бъчваров, Гено Киров и други изтъкнати личности в националната ни култура, но поради различни причини тя се осъществява едва през 1923 г., когато министърът на просвещението Стоян Омарчевски издава заповед за неговото създаване.

В съществуващия и днес Музей на Народния театър са съхранени хиляди документи, разкриващи богатото минало и достойното настояще на една от първостепенните културни институции на страната ни.

Министър Омарчевски полага особени грижи и за развитието на токущо започналото създаване на филмовата индустрия у нас. Правителството сключва споразумение с фирмата „Луна филм“ за съвместно изграждане на филмови съоръжения. Заснет е и филмът „Под старото небе“ по едноименната творба на Цанко Церковски.

С името на Стоян Омарчевски се свързва и създаването на националния празник - Денят на народните будители.

Първото неофициално честване на празника е осъществено през 1909 г. в Пловдив.

По-късно, след жестокия край на Първата световна война и втората национална катастрофа, в страната настъпват национален погром, духовна разруха и всенародна покруса. Рухват и възрожденските идеали. Появява се реална заплаха от разпадане на националната ни ценностна система.

Министерството на народното просвещение е усещало духовния срыв, който преживява младото поколение, тласкащ учащата се младеж към „леки и безпътни увлечения, към забрава на „главната своя цел – да учи, да работи за своите бъднини“. По това време на власт е правителството на А. Стамболийски, което води политика за мобилизиране на силите на обществото и за повдигане на националния дух. За целта се издигат в култ идеите на възрожденската епоха и примерът на личностите, пробуждали народа чрез слово и оръжие, воювали за вярата, езика и българската свобода. Всичко това кара министъра на народното просвещение – млад и енергичен човек, да внесе през 1920 г. в Народното събрание законопроект за поставяне на бюстовете на заслужили българи в централната алея на Борисовата градина. Наскоро след това законопроектът е гласуван и става Закон за увековечаване на паметта на именити българи, член 1 на който гласи: „Бюстовете на българи с установени заслуги към Родината от Възраждането до наши дни да се изработят на конкурс от български ваятели и преведени в мрамор или отляти в бронз, да се поставят в Борисовата градина“ (1).

Първият паметник, изработен от големия български скулптор Иван Лазаров, е на проф. Марин Дринов – създателя на БКД, първия директор на народното просвещение в Източна Румелия, вградил делата си и в създаването на първата държавна културна институция – Народната библиотека в София, станала нова столица на страната по негово предложение. Вторият паметник, поставен в Борисовата градина, е на големия книжовник Нешо Бончев – също

от Панагюрище.

Стоян Омарчевски е в основата и на идеята за създаването на празника на будителите. Според Никола Балабанов тя му е внушена от обикновен селянин, който му писал в писмо, че трябва да отдаваме почит на „големите българи“ – Левски, Ботев, Каравелов... „Те са ни спасили и направили народ, тях трябва да почитаме, от тях само ще се научим как да се оправяме и сега и утре, ако дотрябва...“ Така пишел анонимният автор (18).

Омарчевски възприел идеята, а името на празника на народните будители подсказва проф. Боян Пенев.

За честването е избрана датата 1 ноември, Денят на рилския чудотворец св. Иван Рилски, покровител на българския народ. Този празник трябвало „да увековечи паметта на великаните на непобедимият български дух, на творците на родната реч, мисъл и историческа слава, на големите ни дейци за народното ни пробуждане, за да служат за назидание и пример на поколенията“ (23).

А титаните на духа отдавна са познати и уважавани от българския народ... Плеядата на будителите започва с Паисий Хилендарски и неговата „Славянобългарска история“. Преминава през светлите умове на книжовници, на заможни българи, инвестирали сили и средства в създаването на училища за българските деца и храмове в подкрепа на вярата. В първите редици се нареждат десетките борци за национално освобождение, хората на образованието, науката и културата, допринесли за духовното развитие на България. Сред тях са и създателите на Българското книжовно дружество (бъдещата БАН).

Ето защо на 28 юли 1922 г. МНП изпраща „До Господина Ректора на Университета, г.г. директорите на Художествената и Музикалната академия, Учителските институти, средните училища (реални, педагогически и специални училища), окръжните училищни инспектори и директорите на филантропическите институти“ огненото окръжно №17743, носещо подписа на Стоян Омарчевски. В него той мотивира решението на МНП да обяви 1.XI. за Ден на народните будители. Великата историчност на този документ е основание да припомним част от неговия впечатляващ текст: „До преди войната образованието и възпитанието в нашите училища бе насочено към едно планомерно и системно развитие сред учащата се младеж на национални и отечествени добродетели, от една страна, и на граждански и културни, от друга. Любов и почит към старинно българското, благоговение пред дейците и строителите на нашето национално дело, старание и съревнование към доброто и хубавото, увлечение в идеалното – бяха мили, симпатични явления, които със своята същност трогваха и правеха живота приятен, съдържателен и високо смислен. Тия добродетели, насаждани в душите на поколенията в продължение на цели десетилетия, бидоха основно разклатени от отрицателните резултати на войните преди всичко в самото общество, а от там и отражението на отрицателни прояви сред учащата се младеж. Последната се увлече от всекидневното, забавителното и лекото в живота; волност, безгрижие и лекомислие обладаха душата ѝ, и лека-полека тя се отдалечи от ценното и същественото в живота и миналото. А в полумрака на нашето минало се откриват големите фигури на редица велики българи, които с необикновено увлечение и с една завидна самопожертвувателност са служили на своя народ, които не са пожалили ни сили, ни младост, за да положат основите на нашия културен и политически живот. От Паисия насам до наши дни се редят светлите и лъчезарни образи на големи културно-обществени дейци, далечни и близки строители на съвременна България. Софроний Врачански, д-р Петър Берон, Неофит Бозвели, Неофит Рилски, братя Миладинови, Сава Раковски, Любен Каравелов, Христо Ботев, Левски, Караджата, П. Р. Славейков, Иван Вазов и мнозина още големи и малки строители на нашето възраждане и освобождение, както и големите фигури на политико-обществени и културни дейци след освобождението са завещали на поколенията своите несъкрусими, светли дела, които трябва да се сочат като примери, като образци на бляскаво изпълнен отечествен и национален, културен и граждански дълг. Стореното от тях ни удивлява, трогва, възнася; то окриля нашия дух; то му дава полети и творчество; то говори на сърцето и душата със силата и блясъка на идеала, с обаянието на обикновеното.

Нима трябва да забравим всичко това? Нима трябва да снемем поглед от това минало, в което имаме толкова светли образи, които като факли вечно осветяват нашия живот, та да се отдадем на един безцелен и безидеен живот? Напротив, първата наша грижа е да обърнем погледа на нашата младеж към всичко ценно и светло от нашето минало и да я приобцим към това

минало, за да почерпи тя от него бодрост и упование, сила и импулс към дейност и творчество. Нашата младеж трябва да знае, че животът само тогава е ценен, когато е вдъхновен от идейност, от стремеж; само тогава животът е съдържателен и смислен, когато е обзет от идеализъм, когато душите и сърцата трептят за хубавото, националното, идеалното, а това е вложено в образите и творенията на всички ония наши дейци, които будиха нашия народ в дните на неговото робство, които го водиха към просвета и национална свобода през епохата на възраждането и които му създадоха вечни културни ценности през неговия свободен живот.

За да се възбуди, следователно, у нашата учаща се младеж и изобщо в младите наши поколения здрав, дълбок, смислен интерес към дейците на нашето минало, към просветните политическите и културни дейци на нашия национален живот – интерес, който за сега се засяга случайно, било само от учителите по история и български език, било от отделни обществени дейци, Министерството на народното просвещение определя деня 1 ноември, деня на св. Йоана Рилски за празник на българските будители, за празник, да го наречем, на големите българи, който да се превърне в култ на българския народен гений: отдавайки почит към паметта на народните будители. Нека по-често си спомняме техните имена и техните дела, нека по-често посочваме техните стремежи, та да можем и по-дълбоко да разберем, че има нещо в нашата страна, в нашия народ, което е карало толкова българи да умират за него, че думата отечество не е само понятие без стойност, а че има в него нещо, което заслужава всички наши жертви и усилия. Да направим делото на нашите бащи и деди наша гордост и наша амбиция! По отношение на това, как да се организира празникът, предоставя се пълна свобода на учителските съвети, които все пак трябва да имат предвид: 1) на тоя празник трябва да се дава по възможност по-тържествен характер, за да може да се повлияе в горния смисъл на младежта и гражданството, така че празника да не остане само училищен, но и да стане общо национален в истинския смисъл на думата, и 2) празника да се урежда с оглед на местните събития и местните дейци, като на последните се отдава нужната почит, нужното внимание за назидание, подем и вдъхновение на поколенията. Министър: Ст. Омарчевски Главен секретар: Д-р Ф. Манолов” (20).

Така 1 ноември е определен за официален народен празник в чест и памет на заслужилите българи „за празник на българските будители, ден за отдаване на почит към паметта на големите българи, далечни и близки строители на съвременна България”.

По този повод на 13.XII.1922 г. XIX ОНС приема Закон за допълнение на Закона за празниците и неделната почивка (12), според който „Първи ноември да се празнува като всенароден празник на заслужилите българи”. В мотивите към закона Стоян Омарчевски отбелязва, че 1.XI. трябва „да стане един постоянен национален празник в памет на всички труженици за българското национално и просветно-културно възмогане и преуспяване на българския народ” (12). Цар Борис III подписва Указа за този закон на 3.II.1923 г. и денят 1.XI. е обявен за общонационален празник в памет на заслужилите за Отечеството си българи.

Не случайно за Ден на народните будители е приета датата 1 ноември, която не е обикновена дата от календара. На този ден според тогавашния Григориански календар се е празнувал денят на св. Йоан (Иван) Рилски Чудотворец, който се почита като покровител на българския народ. Целта на празника била да се прослави делото на св. Иван Рилски, на светите братя Кирил и Методий, на Йоан Екзарх, на св. Евтимий – патриарх Търновски, а славните възрожденски дейци: преподобни Паисий Хилендарски, св. Софроний Врачански, д-р Петър Берон, Васил Априлов, Георги Раковски, Васил Левски, Христо Ботев и на още десетки дейци на просвещението и националноосвободителното движение.

С ново окръжно на МНП Стоян Омарчевски апелира да се даде „вншен вид” на увековечаването на паметта на будителите, чрез строителство на паметници „на подобающи места из България” и издаване на биографиите им, които да се „пръснат из населението” в страната.

Във Варна това вече е направено 10 години по-рано. На 27 юли 1911 г. в Алеята на Възраждането в Морската градина е открит паметникът на Христо Ботев – първият от поредицата на великите българи. Той е дело на комитета „Българско възраждане”, чиято основна цел е „да въздигне във Варненската морска градина 22 паметника, от които 20 на български деятели от Възраждането насам до Освобождението” (23)

По нареждане на МНП новият празник е отпразнуван за първи път в столицата много

тържествено на 1 ноември 1922 г. В катедралната църква „Св. Неделя” литургията отслужил Охридският митрополит Борис. След отпуса на литургията той произнесъл дълга и много съдържателна проповед за живота и делото на св. Иван Рилски, като сравнил съвременната епоха с неговата и подчертал сходните моменти в тях. Направил и характеристика на дейците на народната просвета от Българското възраждане като самоотвержени и безкористни водачи на българския народ, които са следвали завета на св. Иван Рилски: „С Бога напред! С Бога към нови възходи! С Бога и винаги с Бога към просвета и добро, към творчество в живота!” В края на словото си той изтъкнал от какви народни дейци се нуждае днес българския народ за своите добри бъднини (22).

След това митрополит Борис отслужил панихида за „блаженопочиналите родолюбиви дейци, трудили се за благото и ползата на Св. Българска църква, за просветата и възраждането на българския народ”.

След панихидата, следвайки програмата, на площада пред църквата е извършен и благодарствен молебен Богу за милостта и благодеянията, които Той е сторил на българския народ. На молебена сред голямото множество от хора присъствали министърът на просвещението Стоян Омарчевски, персоналът на министерството, оглавявано от него, живите църковно-народни дейци, между които и д-р Христо Стамболски (22).

Празникът на народните будители сред българската колония в Цариград за пръв път е бил празнуван по най-тържествен начин през 1923 г. Тогава едновременно е бил и храмовият празник на екзархийския параклис в квартал Шишли, носещ името на св. Иван Рилски. Сутринта в параклиса е отслужена архиерейска литургия от Велешкия митрополит Борис. На нея присъствали управляващият българската легация генерал Тодор Марков, генералният ни консул Атанас Яранов, д-р Петър Лазаров от Българската болница и др. Проповед произнесъл архимандрит д-р Антим Шивачев.

След църковния отпус имало и литературно утро, на което пял ученически хор, дирижиран от учителя Бойчев – преподавател в българското училище „Екзарх Йосиф Първи”, а учителят Ив. Д. Стойнов изнесъл хубава и съдържателна сказка за делата на българските дейци в Цариград. В края на утрото говорили митрополит Мелетий и генерал Марков (22).

През 1924 г. празникът на народните будители е честван с тържествена литургия, отслужена от Левкийския епископ Варлаам в новоосветения хрампаметник „Св. Александър Невски”. След литургията на площада пред храма е отслужен и молебен от Пловдивския митрополит Максим – по това време заместник-председател на Светия синод. На празника присъствали министърпредседателят проф. Александър Цанков, министри, представители на Двореца, депутати, общественици, ученици от всички столични училища. След това ученици и учители манифестирали по главните улици на столицата, пеейки патриотични песни.

В органа на Българската православна църква „Църковен вестник” от 13 ноември 1926 г. бъдещият академик проф. д-р протоирей Иван Гошев пише: „Преди няколко години малцина си спомняха за народните будители, а още по-малко бяха онези, които взимаха участие в празненствата, устройвани в тяхна чест. Обаче последните национални катастрофи ни накараха да се стреснем и да хвърлим поглед на славното ни минало, за да търсим там опора за нашия народ. В това минало ние намерихме забравените велики народни будители и в тяхна чест преди няколко години бе определен специален ден за прослава. И без преувеличение можем да кажем, че 1 ноември, Денят на народните будители, днес е един от най-големите национални празници” (17).

От началото на 30-те години на миналия век Денят на народните будители се отбелязва с тържествен парад с портретите на дейците от Възраждането и с училищните знамена.

От 1922 до 1944 г. Денят на народните будители е общонационален празник с голямо културно и патриотично значение. С годините този ден става празник за всеки, който по някакъв начин се е борил за съхранението и развитието на родните морални ценности, самосъзнание и култура. След политическата промяна на 9.IX.1944 г. той отпада от списъка на празниците с мотива, че се „дублирал” с деня на светите братя Кирил и Методий. След 45-годишна забрава, по инициатива на Общонародното сдружение „Мати Болгария” и преди всичко на неговия председател д-р Петър Константинов, празникът беше възстановен на 1 ноември 1990 г. Със

Закона за допълнение на Кодекса на труда, приет от 36-ото НС на 28 октомври 1992 г., празникът на народните будители беше официално възобновен.

По предложение на Съюза на учените в България той стана и ден на учените, защото първият акт на българската държавност всъщност е отпреди Освобождението и е свързан със създаването на организираната българска наука – на Българското книжовно дружество (1869 г.), което през 1911 г. със закон беше преименувано в Българска академия на науките. Защото науката, заедно с църквата и училището, подготви пробуждането на българската нация и създаването на новата ни държава. Защото главно на учените се дължи фактът, че в областта на духовността и познанието България отдавна има своята европейска и световна конвертируемост и отдавна е част от общото научно европейско пространство.

Със своята многостранна народополезна дейност Стоян Омарчевски, който за девиз в живота си е имал работата и служенето на Отечеството, за житейски път – правдата, за идеал – възвишеното и доброто, успешно работи за изграждането на държавнически, национални, нравствени и културни добродетели сред учащите се, учителството и гражданството.

Достойните му дела, посветени на Отечеството, ни дават основание да го наредим заслужено в редиците на големите българи, които в годините след Първата световна война, сред разрухата и безнадеждността, коват модерни закони, създават редица учебни и културни институции, които дават тласък и нов облик на цялостния духовен и културен живот в страната. Без да изчерпвам всичко, което може да се каже за делата на Стоян Омарчевски, трябва да се признае, че той оставя значими следи в духовния и културния живот на България, а името му е една голяма страница в нашия политически и обществен живот, в който днес – за съжаление, липсват личности от неговия ранг.

Библиография

- 1 1920. **Законопроект** за поставяне на бюстовете на заслужили българи в централната алея на Борисовата градина. // Стенографски дневници на Народното събрание.
- 2 1920. **Закон** за строене на училищни здания. // Държ. вестн., № 81, 14 юли 1920, с. 1–2.
- 3 1920. **Закон** за депозиране на печатни и литографни произведения в Народните библиотеки. // Държ. вестн., № 195, 29 ноем. 1920, с. 3–4.
- 4 1920. **Закон** за детската литература. // Държ. вестн., № 195, 29 ноем. 1920, с. 2–3.
- 5 1920. **Закон** за учредяване на достъпни народни библиотеки. // Държ. вестн., № 195, 29 ноем. 1920, с. 4–5.
- 6 1921. **Закон** за авторското право. // Държ. вестн., № 86, 20 юли 1921, с. 1–5.
- 7 1921. **Закон** за Българския археологически институт. // Държ. вестн., № 83, 16 юли 1921, с. 1.
- 8 1921. **Закон** за даване концесия за постройка на здание за народна опера с концертна зала и ресторант в гр. София. // Държ. вестн., № 131, 10 септ. 1921, с. 1–2.
- 9 1921. **Закон** за изменение и допълнение на Чл. 1, 2, 3, 6, 8, 10 и пр. от Закона за народното просвещение и чл. 1–11 включително от Закона за Държавното музикално училище. // Държ. вестн., № 87, 21 юли 1921, с. 1–22.
- 10 1921. **Закон** за поощрение на родната литература и изкуство. // Държ. вестн., № 134, 14 септ. 1921, с. 2–3.
- 11 1922. **Закон** за общ български правопис. // Държ. вестн., № 5, 6 април 1922, с. 1.
- 12 1923. **Закон** за допълнение на Закона за празниците и неделната почивка. // Държ. вестн., № 267, 28 февр. 1923, с. 1.
- 13 1921. **Омарчевски**, Стоян. Отчет на министъра на народното просвещение... за дейността на министерството от 20 май 1920 г. до 1 април 1921. – София: Държ. печ., 1921. – 365 с.
- 14 1921. **Стамболийски**, Александър, Стоян Омарчевски и Райко Даскалов. Речи, произнесени от министрите... по случай 30-год. юбилей на поета и обществения деец Цанко Церковски на 16 окт. 1921 г. вс. Бяла черква и отговор на юбиляра. – София, 1921. – 50 с.
- 15 1922. **Дневници** на XIX ОНС, 1920: Кн. 1. – София, 1922, с. 539–541.

- 16 1923. **Омарчевски**, Стоян. Доклад до Министерския съвет № 11739 от 15 май 1923 г. // Читалищни вести, №. 5, 1 юни 1923, с. 4.
- 17 1926. **Гошев**, Иван. Патронният празник на Софийската духовна семинария. // Църк. вестник, № 38, 13 ноем. 1926, с. 420.
- 18 1934. **Балабанов**, Никола Т. Народните будители. // Завети, 1934, № 15– 16, с. 210.
- 19 1941. **Нурижан**, Жорж. Стоян Омарчевски почина. // Лит. глас, № 507, 19 март 1941, с. 2.
- 20 1943. **Сборник** с отбрани окръжни от Освобождението до края на 1942 г. Т. 1. – София, 1943, с. 892–894.
- 21 2000. **Колев**, Йордан. Министрите на народното просвещение. Константин Величков.– Благоевград, 2000, с. 16.
- 22 [http: // dveri.bg](http://dveri.bg)
- 23 [http: // more.info.bg](http://more.info.bg)
- 24 [http: // zemedelskozname.com](http://zemedelskozname.com)

ГОДИШНИНИ НА ЧЛЕНОВЕ НА БАН (1869–2014)

Стефка Хрусанова, E-mail: hrusanova.st@cl.bas.bg

03 октомври

195 г. от рождението на ЕВЛОГИ ГЕОРГИЕВ НЕДЕВ (03.10.1819–05.07.1897), търговец и банкер, обществено-политически деец, дипломат.
Почетен член (1884).

03 октомври

115 г. от рождението на КОНСТАНТИН ПЕТРОВ МАТОВ (03.10.1899– 18.09.1968), ветеринарен лекар, паразитолог и хелминтолог.
Член-кореспондент (1958).

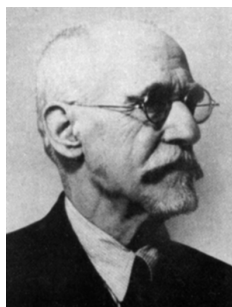
03 октомври

115 г. от рождението на КИРИЛ ПАВЛОВ ЗАРЕВ (03.10.1899–09.08.1965), растениевъд.
Академик (1961).

04 октомври

45 г. от смъртта на ВИКТОР ВЛАДИМИРОВИЧ ВИНОГРАДОВ (31.12.1894–04.10.1969), руски филолог-славист.
Чуждестранен член (1946).

04 октомври

140 г. от рождението на ГАВРИЛ ИЛИЕВ КАЦАРОВ (04.10.1874–04.06.1958), историк и археолог.
Действителен член (1909).

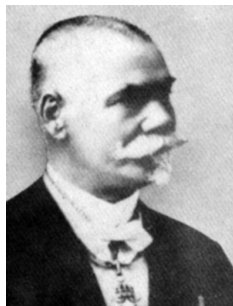
04 октомври
95 г. от рождението на ЖИГМОНД ПАЛ ПАХ
(04.10.1919–09.09.2001), унгарски историк.
Чуждестранен член (1985).

08 октомври
95 г. от смъртта на НИКОЛА ИВАНОВ НЕДЯЛКОВ
(25.03.1856–08.10.1919), ентомолог, просветен деец.
Действителен член (1902).

09 октомври
135 г. от рождението на СТАНИСЛАВ СЛОНСКИ
(09.10.1879–08.03.1959), полски езиковед-славист.
Чуждестранен член (1930).

10 октомври
165 г. от рождението на ВАСИЛ КИРИЛОВ ВАСИЛИЕВ
(10.10.1849–23.05.1923), математик.
Действителен член (1902).

12 октомври
110 г. от рождението на ГЕОРГИ ДЕЛЧЕВ БРАДИСТИЛОВ
(12.10.1904–18.07.1977), математик.
Член-кореспондент (1967).

12 октомври
20 г. от смъртта на МИХАИЛ АЛЕКСАНДРОВИЧ САДОВСКИ
(24.10.1904–12.10.1994), руски географ и геофизик.
Чуждестранен член (1986).

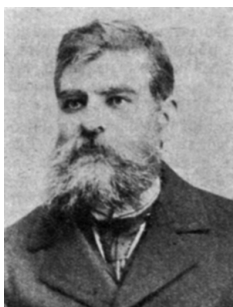
12 октомври
70 г. от рождението на СТАНИМИР ЛЮБЕНОВ ТРОЯНСКИ
(12.10.1944), математик.
Академик (2003).

13 октомври
120 г. от рождението на ДИМИТЪР ИВАНОВ ПОПОВ
(13.10.1894–25.10.1975), химик-органик.
Академик (1961).

14 октомври
165 г. от рождението на ДИМИТЪР ДИМИТРОВ АГУРА
(14.10.1849– 28.09.1911), историк, общественик.
Действителен член (1900).

15 октомври
180 г. от рождението на ПЕТЪР ВАСИЛЕВ ОДЖАКОВ
(15.10.1834–31.07.1906), юрист, публицист и книжовник, фолклорист и
общественик.
Редовен член (1884).

15 октомври
140 г. от рождението на **КОНСТАНТИН ЙОН ПАРХОН**
(15.10.1874–09.08.1969), румънски ендокринолог, геронтолог, държавник.
Чуждестранен член (1958).

15 октомври
40 г. от смъртта на **ИЩВАН РУСНЯК**
(22.01.1889–15.10.1974), унгарски медик, биохимик.
Чуждестранен член (1948).

15 октомври
155 г. от рождението на **АЛЕКСАНДЪР СТОЯНОВ ТЕОДОРОВ-БАЛАН**
(15.10.1859–12.02.1959), езиковед, литературен историк и библиограф.
Редовен член (1884). И. д. деловодител (1891–1898), главен деловодител
(1898–1899) и деловодител на БКД (1900–1901).

19 октомври
85 г. от рождението на **НИКОЛАЙ КОСТАДИНОВ МИНКОВ**
(19.10.1929– 29.07.2004), хирург-уролог.
Академик (1997).

21 октомври
85 г. от смъртта на **ВАСИЛ ХРИСТОВ РАДОСЛАВОВ**
(15.07.1854–21.10.1929), юрист, обществено-политически деец и
държавник.
Редовен член (1884).

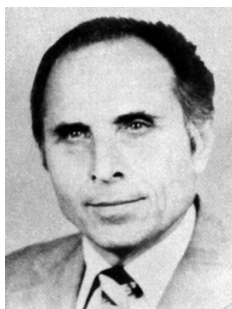
21 октомври
45 г. от смъртта на ВАЦЛАВ СИЕРПИНСКИ
(14.03.1882–21.10.1969), полски математик.
Чуждестранен член (1936).

22 октомври
75 г. от смъртта на ГЕОРГИ ТОДОРОВ ДАНАИЛОВ
(03.05.1872–22.10.1939), икономист, юрист, общественик и държавник.
Действителен член (1901).

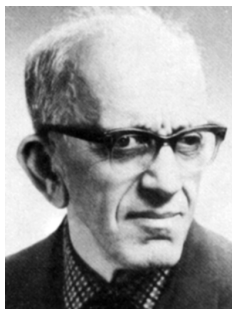
24 октомври
110 г. от рождението на МИХАИЛ АЛЕКСАНДРОВИЧ САДОВСКИ
(24.10.1904–12.10.1994), руски географ и геофизик.
Чуждестранен член (1986).

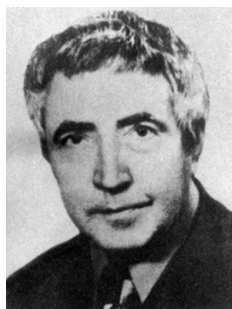
26 октомври
95 г. от рождението на БОТЮ АТАНАСОВ БОТЕВ
(26.10.1919–05.05.2008), биолог.
Член-кореспондент (1984).

26 октомври
155 г. от рождението на ДИМИТЪР СТОЯНОВ ТОНЧЕВ
(26.10.1859–20.02.1937), юрист, обществено-политически и държавен
деец.
Действителен член (1900).

27 октомври
110 г. от рождението на АЛЕКСАНДЪР КОНСТАНТИНОВ ВЪЛКАНОВ
(27.10.1904–04.10.1971), зоолог, хидробиолог.
Член-кореспондент (1961).

28 октомври
95 г. от рождението на АТАНАС СТОЙКОВ АТАНАСОВ
(28.10.1919–11.10.1988), изкуствовед.
Член-кореспондент (1974).

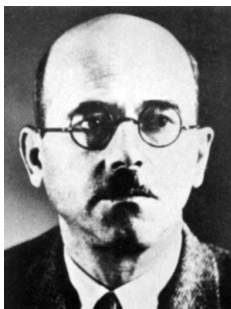
29 октомври
55 г. от смъртта на ИВАН ТОДОРОВ СТРАНСКИ
(06.04.1886–29.10.1959), агроном-почвовед.
Редовен член (1943).

31 октомври
95 г. от рождението на ИВАН ВАСИЛЕВ ИВАНОВ
(31.10.1919–18.11.1996), ветеринарен лекар, хелминтолог.
Академик (1984). Заместник-председател на БАН (1982–1988).

150 г. от рождението на КАРЛ КАСПЕР
(01.11.1864–10.06.1950), немски метеоролог и климатолог.
Чуждестранен член (1929).

02 ноември
110 г. от рождението на НИКОЛА ПЕТРОВ МАВРОДИНОВ
(02.11.1904–28.02.1958), изкуствовед, историк на българското изкуство,
археолог.
Извънреден член (1946).

03 ноември
55 г. от смъртта на АНДРЕЙ ДИМИТРОВ ПРОТИЧ
(08.11.1875–03.11.1959), изкуствовед, литературен критик, публицист и
белетрист.
Редовен член (1946).

04 ноември
95 г. от рождението на ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ ЕЛЕНКОВ
(04.11.1919–18.10.2009), химик и инженер-химик.
Член-кореспондент (1977).

04 ноември
150 г. от рождението на ГЕОРГИ НИКОЛОВ КОЛУШКИ
(04.11.1864–23.02.1944), химик-органик.
Действителен член (1900).

06 ноември
5 г. от смъртта на ГЕНАДИЙ ГРИГОРИЕВИЧ ЛИТАВРИН
(06.09.1925–06.11.2009), руски историк, византолог.
Чуждестранен член (1989).

08 ноември
20 г. от смъртта на ИВАН МАЛЕК
(29.09.1909–08.11.1994), чешки микробиолог.
Чуждестранен член (1966).

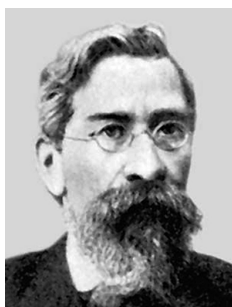
08 ноември
100 г. от рождението на СТЕФАН ГЕОРГИЕВ ПАВЛОВ
(08.11.1914–11.05.1993), юрист.
Академик (1974).

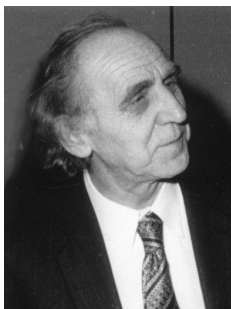
08 ноември
110 г. от рождението на МИХАИЛ БОРИСОВИЧ ХРАПЧЕНКО
(08.11.1904–15.04.1986), руски литературовед.
Чуждестранен член (1974).

13 ноември
85 г. от рождението на ГРИГОРИЙ КУПРИЯНОВИЧ ВЕНЕДИКТОВ
(13.11.1929), руски българист, езиковед.
Чуждестранен член (2006).

13 ноември
170 г. от рождението на НИКОДИМ ПАВЛОВИЧ КОНДАКОВ
(13.11.1844–17.02.1925), руски историк на изкуството и археолог-византолог.
Работил в Прага.
Чуждестранен член (1922).

15 ноември
95 г. от рождението на ХАЙНЦ БЕТГЕ
(15.11.1919–09.05.2001), немски физик.
Чуждестранен член (1977).

16 ноември
80 г. от рождението на ЛЮБОМИР АНТОНОВ БОЯДЖИЕВ
(16.11.1934), инженер-химик.
Член-кореспондент (1995).

18 ноември
70 г. от рождението на БОРИСЛАВ ДЕЧЕВ БОЯНОВ
(18.11.1944–08.04.2009), математик.
Академик (1997).

19 ноември
100 г. от смъртта на ВЛАДИМИР ИВАНОВИЧ ЛАМАНСКИ
(26.06.1833–19.11.1914), руски филолог-класик, славист и изтоковед.
Чуждестранен член (1884).

19 ноември
30 г. от смъртта на НИКОЛА ДИМОВ ПЛАТИКАНОВ
(10.02.1898–19.11.1984), животновъд.
Академик (1971).

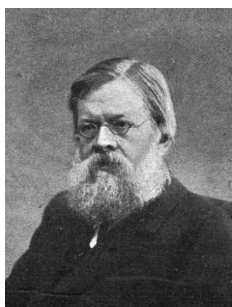
21 ноември
120 г. от рождението на ВЛАДИМИР АЛЕКСАНДРОВИЧ ЕНГЕЛХАРД
(21.11.1894–10.07.1984), руски биохимик – молекулярна биология, генно инженерство.
Чуждестранен член (1974).

21 ноември
110 г. от рождението на ИВАН ГЕОРГИЕВ ПЕНЧЕВ
(21.11.1904–06.04.1974), лекар-ендокринолог.
Академик (1967).

22 ноември
35 г. от смъртта на БОЯН ГАНЧЕВ КАМЕНОВ
(27.10.1907–22.11.1979), геолог.
Член-кореспондент (1951).

26 ноември
110 г. от смъртта на АЛЕКСАНДЪР НИКОЛАЕВИЧ ПИПИН
(25.03.1833–26.11.1904), руски литературовед и фолклорист.
Чуждестранен член (1884).

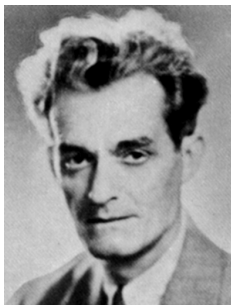
27 ноември
85 г. от рождението на ЕМИЛ ГЕОРГИЕВ НАДЖАКОВ
(27.11.1929–27.03.1996), ядрен физик.
Академик (1995).

01 декември
80 г. от смъртта на БОНЧО НЕНКОВ БОЕВ
(03.03.1859–01.12.1934), икономист.
Действителен член (1900).

01 декември
100 г. от смъртта на ХРИСТО ДИМИТРОВ ПАВЛОВ
(1841–01.12.1914), юрист.
Редовен член (1884).

03 декември
115 г. от рождението на ЦВЕТАН ТОДОРОВ БЕЛЧЕВ
(03.12.1899–31.01.1962), езиковед, етнограф.
Извънреден член (1946).

03 декември
15 г. от смъртта на ТОСКО ГЕОРГИЕВ ВАНЧЕВ
(25.11.1921–03.12.1999), животновъд.
Член-кореспондент (1974).

03 декември
65 г. от смъртта на ЕЛИН ПЕЛИН (ДИМИТЪР ИВАНОВ СТОЯНОВ)
(18.07.1877–03.12.1949), писател.
Редовен член (1941).

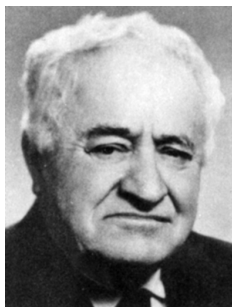
06 декември
150 г. от рождението на ПЕНЧО НИКОЛОВ РАЙКОВ
(06.12.1864–24.06.1940), химик-органик.
Действителен член (1900).

07 декември
180 г. от рождението на ВАЛТАЗАР БОГИШИЧ
(07.12.1834–24.04.1908), хърватски юрист и етнограф.
Чуждестранен член (1902).

09 декември
100 г. от рождението на ХЕРБЕРТ ХУНГЕР
(09.12.1914–09.07.2000), австрийски филолог-класик, византолог.
Чуждестранен член (1977).

12 декември
35 г. от смъртта на БОРИС СТЕФАНОВ ПОПОВ
(08.06.1894–12.12.1979), ботаник-дендролог.
Академик (1948).

12 декември
135 г. от рождението на ПЕТКО ХРИСТОВ СТОЯНОВ
(12.12.1879–07.12.1973), юрист и икономист, обществено-политически и
държавен деец.
Действителен член (1933, изключен 1949, възстановен 1990). Секретар на
БАН (1940–1941).

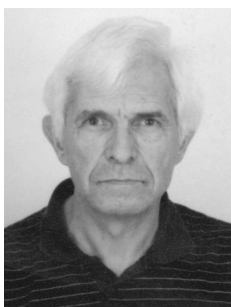
13 декември
160 г. от рождението на **ТОМИСЛАВ МАРЕТИЧ**
(13.12.1854–15.01.1938), хърватски езиковед-славист.
Чуждестранен член (1926).

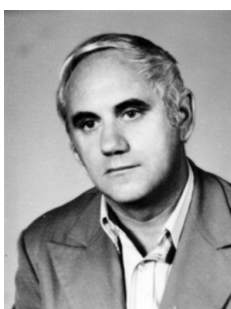
13 декември
90 г. от смъртта на **МИХАИЛ КОНСТАНТИНОВ САРАФОВ**
(14.02.1854–13.12.1924), финансист и статистик, обществено-политически
и държавен деец, дипломат.
Редовен член (1884). Ковчезник на БКД (1898–1904).

23 декември
105 г. от рождението на **ЙОАХИМ ВЕРНЕР**
(23.12.1909–09.01.1994), немски археолог.
Чуждестранен член (1984).

23 декември
60 г. от рождението на **ДИМЧО ЕНЧЕВ СОЛАКОВ**
(23.12.1954), сеизмолог.
Член-кореспондент (2012).

25 декември
10 г. от смъртта на **АТАНАС ДИМОВ МЕХАНДЖИЕВ**
(23.07.1931–25.12.2004), биолог.
Член-кореспондент (1995).

26 декември
110 г. от рождението на АЛЕКСАНДЪР АЛЕКСАНДРОВИЧ
ИМШЕНЕЦКИ
(26.12.1904–01.08.1992), украински микробиолог.
Чуждестранен член (1969).

26 декември
10 г. от смъртта на ГРИГОР МИНЧЕВ МЕЧКОВ
(07.02.1931–26.12.2004), лекар-интернист, гастроентеролог и хематолог.
Академик (2004).

28 декември
150 г. от рождението на ЮРДАН ТРИФОНОВ ЦВЕТКОВ
(28.12.1864–16.04.1949), историк-медиевист, филолог и литературовед,
просветен деец.
Действителен член (1906). Дарител на БАН.

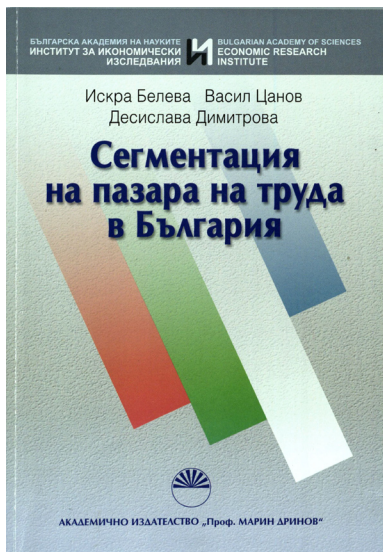

31 декември
20 г. от смъртта на АЛЕКСАНДЪР АЛЕКСАНДРОВИЧ БАЕВ
(28.12.1903–31.12.1994), руски биохимик – молекулярна биология.
Чуждестранен член (1986).

31 декември
120 г. от рождението на ВИКТОР ВЛАДИМИРОВИЧ ВИНОГРАДОВ
(31.12.1894–04.10.1969), руски филолог-славист.
Чуждестранен член (1946).

**КНИГИ ОТ АКАДЕМИЧНОТО ИЗДАТЕЛСТВО “ПРОФ. МАРИН ДРИНОВ”,
ПОСТЪПИЛИ ВЪВ ФОНДА НА ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА НА БАН
Евгения Станчева, E-mail: jeny@cl.bas.bg**

БЕЛЕВА, Искра Спасова. Сегментация на пазара на труда в България / Искра Белева, Васил Цанов, Десислава Димитрова. – София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2014. 173, [1] с. : ил. ; табл. ; Текст и рез. на англ. ез. с. 154-173 ; Бележки под линия ; Библиогр. с. 145-146
ISBN 9789543227709

System number [000437094]

В книгата са представени резултатите от изследване на сегментацията на пазара на труда в България. То включва сегментацията на теоретичните концепции и методологически подходи за обясняване и изследване на феномена сегментация на заетостта. Въз основа на теоретичното осмисляне на икономическите възгледи се предлага авторова дефиниция за сегментацията на заетостта в България. Разработен е методологически инструментариум за изследване на сегментацията на заетостта чрез трудовите доходи въз основа на априорното разпределение на трудовите доходи в шест отделни сегмента и търсенето на стабилност на заетите, попадащи в тях.

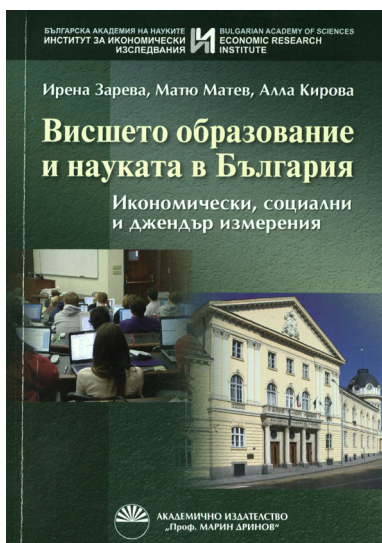

ВИЖ КОЙ ГОВОРИ : Коммуникационни и интерпретационни модели в музея / Състав. Лозанка Георгиева Пейчева, Светла Иляева Казаларска. – София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2014. 239 с. : ил. ; 20 л. цв. ил. ; Бележки под линия ; Резюме на бълг., англ. ез. с. 217-232 ; Библиогр. след всяка тема в сл.

ISBN 9789543227846

System number [000437996]

В сборникът са събрани докладите, изнесени на едноименната научна конференция през 2013 г. в Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей при БАН. Текстовете се обръщат към ключови въпроси, свързани с теорията и практиката на музейната комуникация и интерпретация:

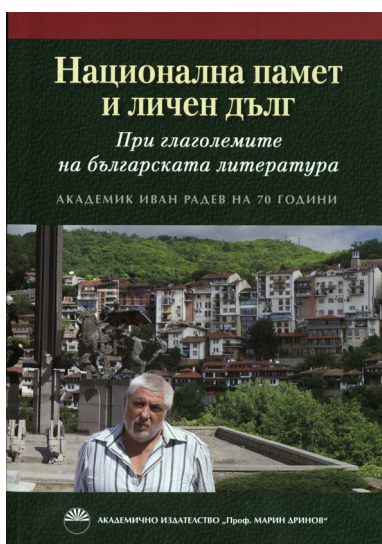

ЗАРЕВА, Ирена Кирилова. Висшето образование и науката в България : Икономически, социални и джендър измерения / Ирена Кирилова Зарева, Матю Матев, Алла Кирова. – София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2014. 325, [1] с. : ил. ; табл. ; Резюме на англ. ез. с. 325 ; Бележки под линия ; Библиогр. с. 319-323

ISBN 9789543227488

System number [000437095]

В резултат на комплексно изследване на икономически, социални и джендър измерения на двете академични сфери е определено мястото на България в Европейското образователно и изследователско пространство и на европейската карта за разпоставеност на жените и мъжете в академичната общност. Направени са количествена и качествена оценка на състоянието на висшето образование и науката. Идентифицирани са основните проблеми и по-важните фактори, които ги обуславят. Отчетени са насоките за развитие и усъвършенстване на висшето образование и науката в България.

НАЦИОНАЛНА памет и личен дълг. При глаголемите на българската литература : Акад. Иван Радев на 70 г. / Състав. Иван Герасимов Станков, Димитър Михайлов Иванов ; Комент. и бел. Иван Николаев Радев. – София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2014. 403 с. : със сн.

ISBN 9789543227716

System number [000437096]

Сборникът е посветен на 70 годишнината на акад. Иван Радев, ръководител катедра „Българска литература” към Великотърновския университет „Св. Св. Кирил и Методий”.

**НОВИ ПОСТЪПЛЕНИЯ ВЪВ ФОНДА
НА ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА НА БАН
Евгения Станчева, E-mail: jeny@cl.bas.bg**

АЛБОМ, Мич. Имай вяра : Една истинска история / Мич Албом ; Прев. от английски Капка Герганова. – [София] : Кибеа, [2011]. 292 с.

ISBN 9789544745691

System number [000240411]

АЛМАЛЕХ, Мони Ешуа. Библейското магаре / Мони Алманех. – София : Кибеа, 2011. 129, [2] с. : с ил. ; Библиогр. с. 126-129

ISBN 9789544745660

System number [000239649]

БАКОМО, Федерико. Неправна кантора / Федерико Бакомо (Дючезни) ; Прев. от италиански Райна Кастолди. – София : Скалино, 2011. 320 с.

ISBN 9789549272741

System number [000244346]

БЕЙЛИ, Франсис Лий. Съдебният адвокат / Франсис Лий Бейли ; Прев. от английски Валентин Брайков. – София : Сиби, 2012. 336 с. : табл.

ISBN 9789547307582

System number [000244340]

БЕЛОПИТОВА, Олга Филипова. Олга Белопитова : [Албум] / Олга Белопитова ; [Авт. на текста Аксиния Джурова]. – [Б. м.] : [ВЕДАРТ], 2010. 71 с. : с репрод. ; сн. ; За тишината и безвремието в живописата на Олга Белопитова с. 53-68 ; Библиогр. с. 71.

ISBN 9789549255911

System number [000134110]

БЕЛЧЕВА, Михаил. Ти ме повика, Живот : [Стихове] / Михаил Белчев. – София : Дамян Яков, 2011. 152 с. : ил.

ISBN 9789545275111

System number [000243842]

БИНЧЕВА, Иванка. Небесни корени : Стихотворения / Иванка Бинчева. – Бургас : Информа принт, 2011. 56 с.

System number [000241912]

ISBN 9789548468510

БЛАНЧАРД, Кен. Лидерството и едноминутният мениджър : Увеличаване на ефективността чрез ситуационното лидерство / Кен Бланчард, Патриция Зигарми, Дреа Зигарми ; Прев. от англ. Ива Веселинова Лаптева. – София : Класика и стил, 2011. 119 с.

ISBN 9789543270729

System number [000241647]

БЛАШКОВИЧ, Ласло. Адамова ябълка : Роман / Ласло Блашкович ; Прев. от сръбски Маргарита Дикова. София : Ерго, 2011. 224 с.
ISBN 9789548689151
System number [000241903]

БОЕВ, Боян. Доброто разположение : Лекции по теми из словото на Учителя : Резюмета от четири разговора с Учителя / Боян Боев. – София : Бяло братство, 2011. 160 с.
System number [000244709]

БОЛАНЬО, Роберто. Телефонни обаждания / Роберто Боланьо ; Прев. Нева Мичева. – Пловдив : Жанет-45, 2011. 209 с.
ISBN 9789544917630
System number [000243852]

БОЧАРОВ, Петко Димитров. Нашата Via Dolorosa / Петко Бочаров. – [Пловдив] : Жанет-45, 2012. 175 с.
ISBN 9789544917678
System number [000244721]

БОЯДЖИЕВ, Николай. Николай Бояджиев 1904 - 1963 : [Каталог] = Nikolay Boyadjiev 1904 -1963 : [Catalog] / Състав. и авт. Милена Балчева [и др.]. – София : [Софийска градска художествена галерия], 2011. [33] с. : ил.
ISBN 9789549244298
System number [000240443]

БРАМ, Аджан. Отвори сърцето си : Будистки приказки за щастие / Аджан Брам ; Прев. от английски Снежана Милева. – [Пловдив] : Хермес, [2011]. 304 с.
ISBN 9789542610205
System number [000241580]

БЪЛГАРИЯ. Висш съдебен съвет. Правилник за организация на дейността на Висшия съдебен съвет и неговата администрация. 3. изд. – София : Сиби, 2011. 47 с.
ISBN 9789547307469
System number [000242202]

БЪЛГАРИЯ. [Закони и др. п.]. Кодекс на труда. – 12. изд. – София : Сиби, 2012. 402 с.
ISBN 9789547307568
System number [000244705]

БЪЛГАРИЯ. [Закони и др. п.]. Правилник за прилагане на Закона за акцизите и данъчните складове. – 3. изд. – София : Сиби, 2012. 114 с.
ISBN 9789547307612
System number [000244333]

БЪЛГАРИЯ - 200 невероятни места : [Албум] / Фотогр.: Пенчо Чуков и др. ; Текст Невена Дишлиева-Кръстева ; Ред. Елин Рахнев. – Дряново : Боряна, 2010. [200] с. със сн., [33] с. : сн.
ISBN 9789549252910
System number [000240655]

БЪОМЕ, Якоб. Sex Puncta Theosophica или за шестте аспекта на теософията-високо и дълбоко познание : Отворена порта на всички тайни на живота, в които се познават първопричините на всички същества : Написана от Якоб Николай Стефанов. – Бъоме, наричан още Теутоникус през 1620 година / Якоб Бъоме ; Прев. [Варна] : [Фруверг-ПЗП], [2011]. 104 с.
ISBN 9789548245111
System number [000241579]

ВЕНЕДИКОВА-Рохова, Катерина. Животът като игра на любов / Катерина Венедикова-Рохова ; Състав. и ред. Румяна Емануилиду. – Бургас : Знаци, 2012. 255 с. : ил.
ISBN 9789549850369
System number [000243849]

ВИДИНСКИ, Емануил А. Par Avion / Емануил А. Видински. – Пловдив : Жанет-45, 2011. 51, [3] с.
ISBN 9789544917593
System number [000243853]

ВОЛКИЛ, Джон. Средният свят : В 3 ч. : Ч. 1. Каменните ягуари : / Дж. & П. Волкил ; Прев. Евелина Пенева ; Ред. Росица Койчева. – [Б. м.] : Монт, 2010. 464 с. : ил
ISBN 9789548055529
System number [000244734]

ВЪЗДЕЙСТВИЕ на Общата селскостопанска политика върху развитието на селските райони и домакинства / Координатор Димитър Николов. – София : [Авангард прима], 2011. 200 с. : табл. ; Библиогр. след всяка стати
ISBN 9789543238323
System number [000242199]

ГАРУД, Джули. Идеалният мъж / Джули Гаруд ; Прев. от английски Дори Габровска. – [Пловдив] : Хермес, [2012]. 304 с.
ISBN 9789542610625
System number [000244341]

ГЕОРГИЕВ, Йордан Тодоров. Налице и наопаки / Йордан Георгиев. – Силистра : Тибо, 2011. 290 с.
ISBN 9789542954040
System number [000239617]

ГОР, Оксана. Те обичаха нацистите : Съпругите, децата и любовниците на фашистките вождове / Оксана Гор ; Прев. от руски Петър Герасимов. – София : Скорпио, 2008. 176 с. : ил.
ISBN 9789547923119
System number [000244703]

ГОСТИК, Ейдриън. Принцип на моркова / Ейдриън Гостик, Честър Елтън ; Прев. Павел Главусанов. – [София] : [Класика и стил], [2012]. 264 с. : табл.
ISBN 9789543270774
System number [000242015]

ГРАДЪТ, без който не можем : Първа международна изложба на карикатурата. София' 2010 = The city we can't do without : First international cartoon contest. Sofia' 2010 : [Каталог]. – [София] : [Съюз на българските художници (СБХ)], [2010]. 101, [1] с. : фотогр.
System number [000240883]

ДАЙЪР, Уейн У. Вашите слаби места / Уейн Дайър ; Прев. от англ. ез. Лиляна Енева ; Предг. Иван Генчев Паспаланов. – [3.] изд. – София : Наука и изкуство, 1997. 308 с.
System number [000289767]

ДЖОУНС, Ан. Изцеляване на отрицателните енергии : Как да подобрите енергията в дома и на работното място / Ан Джоунс ; Прев. от английски Ирина Манушева. – [София] : Кибеа, [2011]. 272 с. : ил.
ISBN 9789544745714
System number [000239572]

ДИЧЕВ, Тамара. Военни униформи от Руско-турската война 1877-1878 г. в колекцията на Военноисторически музеи в Плевен = Военные формы периода русско- турецкой войны 1877-1878 гг. в коллекции Военно-исторических музеев- Плевена = Military uniforms from the Russo-Turkish war 1877-1878 included in the collection of the Military-Historical Museums - Pleven / Тамара Дичева; Ред. М. Аспарухов ; Прев. на рус. ез. Т. Дичева ; Прев. на англ. ез. Е. Атанасова ; Фотогр. А. Божинов. – Плевен : Дирекция Военноисторически музеи - Плевен, 2011. 162 с. : ил. ; Библиогр. с. 150.
ISBN 9789549282214
System number [000240430]

ЕЛИАН, Клавди. Всякакви истории / Елиан Клавдий ; Прев. от старогръцки Райка Николова ; Консултант Николай Гочев. – София : Кибеа, 2011. 375 с. : Varia historia / Николай Гочев (с. 8-9) ; Бележки под линия ; Показалец на собствените имена, топонимите и етронимите (с. 342-375)
ISBN 9544744835
System number [000239577]

ЕПИКТЕТ. Наръчник [Епиктет] / Епиктет ; Прев. Руслана Маргова. – София : Пулсио, 2010. 76 с. : Животът на Епиктет / Ален Надо (с. 75-76)
ISBN 9789549490299
System number [000242075]

ИСТОРИЧЕСКИ музей – Самоков. Галерия "Самоковски художници" : Захарий Христович Зограф 1810- 1853 / Състав. Невена Митрева, Любомир Николов ; Автор на текст и анотации Невена Митрева, Любомир Николов ; Фотограф Любомир Николов. – Самоков : Исторически музей - Самоков, 2010. 26 с. : ил. ; портр.
ISBN 9789548623070
System number [000168074]

ЗЕЛИНСКИ, Ърни. Наистина важни неща, които знаем, но непрекъснато забравяме : Как да направите живота си по-приятен ден след ден, година след година / Ърни Зелински ; Прев. от английски Елица Виденова. – [София] : Кибеа, [2011]. 360 с. с.с..
ISBN 9789544745196
System number [000240441]

ЙОВЧЕВА, Фани-Маргарита. Изповедник на тревите : Стихотворения / Фани-Маргарита Йовчева. – Бургас : Информа принт, 2011. 48 с. : 4 л. ил. ISBN 9789548468527
System number [000241910]

КАЛДЪРЪМОВ, Михаил. Почит към Майстора : Импресии по творби на големия художник = In tribute to Vladimir Dimitrov - The Master : Impressions inspired by the works of the great artist / Михаил Калдъръмов ; [Репрод. Владимир Димитров- Майстора] ; Прев. на англ. Зоя Калдъръмова ; Фотогр. Петър Китанов. – 1. изд. – София : [Девора-МарБи], 2011. 41 с. : ил.
ISBN 9789549354423
System number [000240480]

КАНЕВ, Добрин. Социалистически и социалдемократически идеи - от началото до съвременността / Добрин Канев, Лиляна Канева. съвременността / Добрин Канев, Лиляна Канева. 2011. 224 с. : Индекс кратки биографии с. 220. ; Библиогр. с. 221-222
ISBN 9789542979012
System number [000241700]

КАРАБЕЛЪОВА, Соня. Ценности и културни практики в България / Соня Карабелъова. – [София] : [Класика и стил], [2011]. 344 с. : ил. ; Индекс : Библиогр. с. 331-341
ISBN 9789543270743
System number [000242048]

КАЦАРОВА, Димитър Илиев. Мемоари - генерал Димитър Кацаров (1866 - 1958 г.) / Ред.-състав. Гео Кукудов ; Разчел ръкописите Боян Босилков. – София : Симелпрес, 2010. 313 с : ил. ; факс. + 1 CD-ROM
ISBN 9789549487879
System number [000240020]

КЕПЛЕР, Ларш. Хипнотизаторът / Ларш Кеплер ; Прев. от шведски Светла Стоилова-Тодорова. – София : Enthusiast, 2011. 520 с.
ISBN 9789542958109
System number [000240427]

КОВИ, Стивън. Супер работа, супер кариера : Как сами да създадете най-добрата работа за себе си и да направите изключителен принос / Стивън Кови, Дженифър Колосимо ; Прев. от английски Ирина Манушева. – [София] : Кибеа, [2011]. 176 с. : ил. ; Библиогр. с. 171-174
ISBN 9789544745745
System number [000240902]

КОЛЪОВСКА, Таня. Такава гъста светлина : Нови и избрани стихотворения / Таня Кольовска. – София : Ерго, 2012. 128 с. : ил.
ISBN 9789548689175
System number [000242196]

ЛОВЕЧ = Lovech = Lowetsch / Състав. Иван Лалев ; Прев. на англ. Борислав Иванов ; Прев. на нем. Красимира Рачева ; Сн. Георги Николов и др. – Велико Търново : Витал, 2010. 83 с. : със сн.
ISBN 9789548259866
System number [000240091]

ЛОГИНОВА, Елисавета. Истината. Твоята истина. Истината за теб и за мен / Елисавета Логинова. – София : Кибеа, 2011. 94, [1] с. : ил.
ISBN 9789544745677
System number [000239956]

МАКСУЕЛ, Сара. Цената е грешна : Разберете какво прави цената справедлива и каква е истинската цена на несправедливото ценообразуване / Сара Максвел ; Прев. от английски Петър Узунов. – [София] : [Класика и стил], [2011]. 296 с. : табл.
ISBN 978954327705
System number [000242193]

МАЛИНОВА-Антони, Марсиа псевд. Вечно живи / Марсиа Малинова-Антони. [Б. м.] : [Б. изд.], 2011. 80 с. : ил.
System number [000242194]

МАНОЛОВА-ЕРМА, Евгения. Евгения Манолова-ЕРМА. Здравко Манолов : Каталог / Текст: Виолета София : ВИ 7, 2010. 59 с. : ил. ; Биогр. данни (с. 58-59)
ISBN 9789549265811
System number [000240606]

МИТОВ, Георги. Възобновяване на наказателни дела / Георги Митов. – София : Сиби, 2011. 216 с. : Библиогр. с. 212-215
ISBN 9789547307483
System number [000242195]

МОЛИТВЕНИК. – Фототипно изд. – София : Марто - ВР - Дранчовски и сие, 2011. 124, [1] с. : Църковни наредби и упътвания (с. 119-124)
ISBN 9789549273410
System number [000240175]

НЕДЕВ, Недю. Времена и герои / Недю Недев. – Пловдив : Хермес, 2011. 263 с. : с портр. ; Бележки под линия
ISBN 9789542610489
System number [000241899]

HEMETI, Лес. Успешно излизане от бизнеса - защо, кога и как : Опции, увеличаване на стойността и управление на прехвърлянето за собственици на компании / Лес Немети ; Прев. от английски Правда Игнатова. – [София] : [Класика и стил], [2011]. 272 с.
ISBN 9789543270750
System number [000242197]

HEPA3BPAHИTE деца : Разговор с поколенията / Валентина Антонова. –
АНТОНОВА, Валентина. Неразбраните деца : Разговор с поколенията / Валентина Антонова. –
Варна : Мая Христова, 2005. 111 с. : ил. ; 6 л. ил. ; Речник ; Библиогр. с. 106
ISBN 954874029X
System number [000245181]

ПЕНОВ, Сашо. Правото на Европейския съюз и преките данъци на държавите-членки / Сашо Пенев. – [София] : Сиби, 2011. 224 с. : табл. ; Библиогр. с. 218-221
ISBN 9789547307490
System number [000242204]

ПЪТИК, Елизабет. Типология на личността : Седемте роли : Открийте себе си, за да постигнете щастие и успех / Елизабет Пътик ; Прев. от английски. Ирина Манушева. – [София] : [Кибеа], [2011]. 336 с.
ISBN 9789544745561
System number [000240442]

PAДИHCKA, Валентина Димитрова. Ние с Коко : Киркор Азарян отблизо : Документален роман / Валентина Радинска. – София : Enthusiast, 2011. 316 с. : ил.
ISBN 9789542958383
System number [000240420]

PAKAУEP, Джон. Сред дивата пустош : В търсене на свободата отвъд Последната граница/ Джон Кракауер ; Прев. от англ. Ирина Манушева. – София : Кибеа, 2011. 285 с. : ил.
ISBN 9789544745349
System number [000239750]

PEH, Барбара. Клетъчно пробуждане : Как тялото задържа и създава светлина / Барбара Рен ; Прев. от англ. Станислава Миланова. – 1. изд. – София : Кибеа, 2011. 239 с. : ил. ; Речник на термините в края на кн.
ISBN 9789544745608
System number [000239776]

PIГБEPГEP, Каръл. Изцелението е в троите ръце : Скрытите послания на болестта/ Каръл Ритбергер ; Прев. от англ. Ирина Манушева. – София : Кибеа, 2011. 263 с. : ил. ; Ориг. загл.: Healing happens with your help / Carol Ritberger. ; Библиогр в края на кн.
ISBN 9789544745639
System number [000239949]

РЪКОВОДСТВО за система от знания за управление на проекти (PMBOK® Guide) / [Прев. от PMI Bulgaria Chapter]. – 1. изд. – София : Класика и стил, 2011. 490 с. : с фиг. ; табл. ; Речник (с. 443-473) ; Индекс (с. 475-488)
ISBN 9789543270767
System number [000241907]

САСОН, Гал Едем. Дванадесетте царства на светлината : Моделирайте съдбата си с Астрология и Кабала / Гал Едем Сасон. – София : Кибеа, 2011. 129, [3] с. : ил.
ISBN 9789544745721
System number [000239690]

СОРЕНТИНО, Фернандо. Седем разговора с Хорхе Луис Борхес / Фернандо Сорентино ; Прев. от испански Боряна Милушева-Дукова. – София : Enthusiast Libris, 2011. 224 с.
ISBN 9789542958376
System number [000241207]

СОФИЯ днес : [Албум] = Sofia today [Album] / Авт. кол. : Капка Николова (на худож. текст), Пламен Павлов (на ист. част) ; Прев. Тодор Шопов, Адриана Момчилова ; Фотогр. Дончо Донев [и др.]. – 1. изд. – [София] : Тангра ТанНакРа, 2009. 245, [3] с. : ил.
ISBN 9789543780518
System number [000240539]

СПОДВИЖНИЦИТЕ на Мухамед (с.а.с.) : (Хаят-ус-сахабе) : Ч. 2. – София : Главно мюфтийство на мюсюлманите в Република България, 2011. 191 с.
ISBN 9789549880441
System number [000239951]

СТЕНДАЛ. Ернестин или раждането на любовта / Стендал ; Прев. Руслана Маргова – София : Пулсио, 2010. 93 с.
ISBN 9789549490305
System number [000242062]

ТАДАРЪКОВА, Светослава. Кръстника и силните / Светослава Тадаръкова. – Ново допълнено издание – [София] : Нью медиа груп, 2011. 560 с. : ил.
ISBN 9789543402229
System number [000240413]

ТОЛЕ, Екхарт. Единение с живота : Вдъхновяващ подбор от "Нова земя" / Екхарт Толе ; Прев. от английски Станислава Миланова. – [София] : Кибеа, [2011]. 152 с. : ил.
ISBN 9789544745684
System number [000241578]

УОЛШ, Нийл Доналд. Когато всичко се променя, промени всичко : Път към покоя в смутни [София] : [Кибеа], [2011]. 280 с. : ил.
ISBN 9789544745578
System number [000240410]

ФИЛЕВА, Петранка Димитрова. Икономика за журналисти : Теория и практика в икономическата журналистика / Петранка Димитрова Филева. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2007. 284 с. : фиг. ; табл. ; Бележки под линия ; Библиогр. с. 278-284
ISBN 9789540726359
System number [000105406]

ФОЕНКИНОС, Давид. Независими сърца / Давид Фоенкинос ; Прев. Георги Ангелов. – София : Пулсио, 2009. 128 с.
ISBN 9789549490244
System number [000241908]

ФОНДАЦИЯ ЧОВЕЩИНА. Човечността на човечеството : (Някои нейни актуални проблеми и аспекти след първото десетилетие на Новия век и Новото хилядолетие) / Състав. Любен Димитров ; Ред. Стоянка Митева-Балева. – София : Фондация Човещина ; Авангард прима, 2011. 418 с. : ил.
ISBN 9789549865134
ISBN 9789543239412
System number [000241751]

ХЕГЕМАН, Хелене. Аксолотъл, прегазен на пътя / Хелене Хегеман ; Прев. от немски Жанина Драгостинова. София : Enthusiast, 2011. 208 с.
ISBN 9789542958123
System number [000241217]

ХОЛ, Джуди. Енциклопедия на кристалите : Пътеводител в света на кристалите / Джуди Хол ; Прев. Румен Кулев. София : Книгомания, 2011. 400 с. : ил. ; Речник с. 378-383 ; Индекс с. 384-399 ; Библиогр. с. 400.
ISBN 9789548432191
System number [000241581]

ЦВЕТКОВ, Димитър. Карикатури [Цветков, Димитър] / Димитър Цветков ; Ред.-изд. Стефан Здравков. – София : Фондация Искър, 2011. 23 с. : рис.
System number [000239963]

ЦВЕТОПСИХОЛОГИЯ и интериор / [Ред. Марта Сератс] ; Прев. Веселина Илиева. – София : Книгомания ЕООД, 2011. 191 с. : със сн.
ISBN 9789548432078
System number [000241900]

ЧИФЧИЕВА, Евгения. Говори ми с очи : Стихотворения / Евгения Чифчиева. – Бургас : [Информа принт], 2011. 52 с. : ил.
ISBN 9789548468442
System number [000241909]

ЧАКЪРОВ, Александър. Сребърна сватба : Стихове за жена ми / Александър Чакъров. – Варна : Славена, 2011. 31 с.
ISBN 9789545799167
System number [000239994]

ЧЕДУИК, Глория. Кой си бил ти? : Пътеводител за авторегресия към минали животи / Глория Чедуик ; Прев. от англ. Милка Рускова. – София : Кибеа, 2011. 263 с. : Библиогр. с. 261-263
ISBN 9789544745646
System number [000239727]

ШОПЕНХАУЕР, Артур. Изкуството винаги да бъдеш прав : Еристична диалектика / Артур Шопенхауер ; Прев. Денис Коробко. – София : Пулсио, 2010. 125 с.
ISBN 9789549490312
System number [000242039]

**НОВИ ПОСТЪПЛЕНИЯ ВЪВ ФОНДА
НА ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА НА БАН
ПРИСТИГНАЛИ ПО КНИГООБМЕН**

Евгения Станчева, E-mail: jeny@cl.bas.

АБАДЖИЕВ, Александър Маринов. Гена Димитрова [Абаджиев, Александър Маринов] / Александър Абаджиев. – София : [Унив. изд. Св. Климент Охридски], 2012. 240 с. : цв. ил. ; портр.

ISBN 9789540734019

System number [000280963]

АЗ СЪМ гражданин на Европейския съюз : Учебно помагало / Състав. Ингрид Шикова. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2012. 319 с. : ил. + CD-ROM ; Библиогр. след всяка статия

ISBN 9789540733920

System number [000281022]

АНДРЕЕВ, Михаил Николов. Избрани трудове [Андреев, Михаил Николов] / Михаил Андреев ; Предг., състав. Димитър Токушев, Малина Новкиришка. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2013. 928 с. : с фотогр., факс. ; Библиогр. с. 534-539 ; Библиогр. на трудовете на проф. Михаил Андреев

ISBN 9789540728797

System number [000353383]

БОГДАНОВА, Моника Борисова. Подбор и оценяване на персонал / Моника Богданова. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2013. 600 с. : табл.

ISBN 9789540734590

System number [000353459]

БЪЛГАРСКО средновековие - общество, власт, история : Сборник в чест на проф. д-р Милияна Каймакова / Аксиния Джурова и др. ; Състав. Георги Н. Николов, Ангел Николов ; Предг., отг. ред. Георги Н. Николов. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2013. 647 с. : 8 цв. л. ; ил. ; 1 л. портр. ; с ил. ; к. ; факс. ; Библиогр. след всяка статия ; Библиогр. на трудовете на проф. Милияна Каймакова

ISBN 9789540734644

System number [000334611]

ВОЙНАТА такава, каквато беше : България в Първата балканска война 1912-1913 г. / Състав. Веселин Янчев и др. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2012. 248 с. : ил.

ISBN 9789540734132

System number [000281046]

ГЕНОВ, Георги Петров. Народностна държава и международно право : (Речи, студии и статии) / Георги П. Генов ; Състав., ред. Андрей Лешков, Николета Марокинджиева ; Встъпителна студия Георги Близнашки. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2012. 258 с. : Библиогр. под линия

ISBN 9789540733173

System number [000280993]

ГЕОРГИЕВ, Адриан Георгиев. MIDI технологии и VST инструменти / Адриан Георгиев. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2012. 301 с. : ил. ; Съдържа и: Речник на термините от MIDI и цифров звук ; Библиогр. с. 299-300
ISBN 9789540733722
System number [000280891]

ГЕОРГИЕВ, Стефан Йорданов. Избрани трудове [Георгиев, Стефан Йорданов] / Състав., встъп. ст., библиогр. и резюме Стефан Йорданов Георгиев. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2013. 263 с. : Резюме на англ. ез. с. 263 ; Библиогр. с. 261
ISBN 9789540728582
System number [000334612]

ГЕОРГИЕВА, Петя Георгиева. Керамиката на култура Криводол-Сълкуца / Петя Георгиева. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2012. 247 с. : ил. ; Рез. на англ. ез. с. 241-246 ; Библиогр. с. 189-192
ISBN 9789540732954
System number [000280984]

ДАСКАЛОВ, Георги Димитров. Зограф в "обятията" на гръцката държава XX век / Георги Даскалов ; Предг. Георги Бакалов. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2012. 437 с. : с табл. ; факс. ; фотогр. ; Бележки под линия ; Библиогр. под линия
ISBN 9789540733548
System number [000280907]

ДЕРМЕНДЖИЕВА, Надежда. Без упойка / Надежда Дерменджиева. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2013. 146 с
ISBN 9789540735276
System number [000353391]

ДИМИТРОВ, Владимир. Ориентирана към услуги архитектура за бизнеса / Владимир Димитров. София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2012. 152 с. : ил.
ISBN 9789540734149
System number [000281043]

ДИМИТРОВА, Белослава Лъчезарова. Начало и Край : [Поезия] / Белослава Димитрова. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2012. 56 с.
ISBN 9789540734439
System number [000280932]

ИДЕЯТА за универсална граматика / Състав. Олег Георгиев, Анна Бешкова. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2013. 152 с. : Речник с. 151-152 ; Библиогр. с. 150
ISBN 9789540735290
System number [000353399]

КАРАМФИЛОВА, Екатерина Димитрова. България - член на Европейския съюз : Институционален (авто) портрет/ Екатерина Карамфилова. –София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2012. 303 с. : Бележки под линия ; Библиогр. с. 288-299
ISBN 9789540732657
System number [000281523]

КЕН, Олег Николаевич. Политбюро ЦК ВКП(б) и отношения СССР с западными соседними государствами (конец 1920-1930-х гг.) : Проблемы. Документы. Опыт комментария : Ч. 1. Декабрь 1928 - июнь 1934 г. – Санкт-Петербург : Европейский Дом, 2000. 703 с. : ил. ; фотогр. ; табл.
ISBN 5801500626
System number [000034045]

КЛАСИЦИТЕ [Зарев, Пантелей Йорданов] : Т. 2. / Акад. Пантелей Зарев. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2013. 517 с.
ISBN 9789540730011
System number [000353264]

КОРЕКТИВЕН речник на чужди думи в българския език / Мария Костова и др. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2012. 175 с. : Библиогр. с. 171-173
ISBN 9789540733852
System number [000302504]

КУЛТУРНО-историческото наследство като национално богатство : [Учебно помагало] / Таня Стефанова Бонева и др. – [София] : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2012. 181 с. : ил.
ISBN 9789540733692
System number [000279835]

МИЛАНОВ, Владислав Огнянов. Езикови портрети на български политици : Ч. 1. Езикови портрети на български политици / Владислав Огнянов Миланов, Надежда Михайлова-Сталянова. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски ; Център за анализ на политическата и журналистическа реч, 2012. 231 с. : сн. материал
ISBN 9789540733234
System number [000258329]

НЕНОВ, Стоян Димов. Острови [Ненов, Стоян] / Стоян Ненов. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2012. 127 с.
ISBN 9789540734446
System number [000280943]

НЕ СЕ съпротивлявай! : Стихосбирка : Кн. 2. / Асен Ошанов. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2012. 151 с. : ил. ; 1 портр.
ISBN 9789540734415
System number [000319619]

ОСМАНСКАТА империя - ислямска държава : Т. 1. / Състав. проф. дин Петър Петров. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2012. 661 с. : Речник на турски думи и термини с. 614-631 ; Географски указател с. 632-661 ; Библиогр. с. 612-613
ISBN 9789540733869
System number [000257983]

ПЕНЧЕВ, Георги Петров. Екологично право : Специална част. Учебно ръководство / Георги П. Пенчев. – София : Феня, 2012. 331 с. : Рез. на англ. и рус. ез. ; Библиогр. с. 319-324
ISBN 9789549499971
System number [000280955]

ПЕТКОВ, Петко Методиев. Деветнадесетият век на Европа : От френската революция до Първата световна война / Петко Методиев Петков. – 2. изд. – София : Софийски университет Климент Охридски, 2012. 187 с.
ISBN 9789540733555
System number [000259012]

ПЕТКОВ, Петко Методиев. Поглед към новото време : Европа през XVI-XVIII век / Петко Петков. – 4. изд. – София : Софийски университет Климент Охридски, 2012. 208 с. : Библиогр. с. 206-207
ISBN 9789540733531
System number [000258915]

ПЕТРОВА-Антонова, Десислава Георгиева. Проектиране и интегриране на софтуерни системи с .NET технологии : [Практическо ръководство за студентите от бакалавърската програма "Софтуерни технологии" във Факултета по математика и информатика на СУ "Св. Климент Охридски"] / Десислава Петрова- Антонова. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2012. 105 с. : цв. ил.
ISBN 9789540733012
System number [000280887]

ПЕТРОВА-Антонова, Десислава Георгиева. Тестване на софтуерни системи в .NET среда : [Практическо ръководство за студентите от магистърската програма "Софтуерни технологии" във Факултета по математика и информатика на СУ "Св. Климент Охридски"] / Десислава Петрова- Антонова. София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2012. 104 с. : цв. ил.
ISBN 9789540733029
System number [000280988]

ПРАВЕН режим на защитата на правата на човека в Европейския съюз : Т. 1. / Атанас Марков Семов. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2013. 381, [2] с. : Бележки под линия ; Библиогр. с. 317-337
ISBN 9789540734477
System number [000327772]

РАЯНОВ, Христо. Трудният начин / Христо Раянов. –София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2013. 144 с.
ISBN 9789540735214
System number [000353394]

РУСИЯ, Европа и светът : Сб. с материали от международна научна конференция (София, 28-29 септ. 2009 г.) / Състав. и науч. ред. Искра Баева. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2012. 526 с. : ил. ; Бележки под линия
ISBN 9789540730615
System number [000258813]

СЕМОВ, Атанас Марков. Права на гражданите на Европейския съюз : Т. 1. Правен режим на защитата на правата на човека в Европейския съюз : Атанас Марков Семов. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2013. 381, [2] с. : Бележки под линия ; Библиогр. с. 317-337
ISBN 9789540734477
System number [000327772]
System number [000334457]

СИРАКОВ, Марин M. English for the higher institutes of agriculture / Marin Sirakov et al. – Sofia : Naouka i iskoustvo, 1981. 279 p. : tabl. ; Bibliogr. p. 278.
System number [000283636]

ХРИСТОВ, Александър. Следобеди, които... / Александър Христов. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2012. 135 с.
ISBN 9789540734484
System number [000280936]

ЦАНЕВА, Милена Георгиева. Иван Вазов. Изследвания и прочити / Цанева Милена. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2013. 544 с. : 1 л. портр. ; ил. ; Бележки след всяка тема
ISBN 9789540725833
System number [000353753]

ЧЕРНОКОЖЕВ, Николай Христов. България: стереотипи и екзотика : Техники на сглобяване на български образ в немскоезичната книжнина от XIX век / Николай Х. Чернокожев. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2012. 599 с. : ил. ; факс. Рез. на нем. ез. 598-599 ; Бележки под линия ; Библиогр. с. 423-
ISBN 9789540733791
System number [000280930]

BAGASEVA, Alexandra Bojidarova. Reflections on compound verbs and compounding / Alexandra B. Bagaseva. – София : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2012. 184 с. : Бележки под линия ; Библиогр. с. 171-182
ISBN 9789540733319
System number [000281501]

BALKAN i balkanci / Glavni i odgovorni urednik Stevan Bosnjak. – Niš : Niski kulturni centar, 2003. 459 p.
ISBN 8683505162
System number [000290952]

BECKETT/Philosophy / Ed. by Matthew Feldman, Karim Mamdani ; Foreword by Alexander L. Gungov. – Sofia : St. Kliment Ohridski univ. press, 2012. 323 p. : In memoriam Sean Lawlor (1948-2011) ; Includes bibliogr. references
ISBN 9789540733845
System number [000280896]

BRIGHT, John. A history of Israel / John Bright. – 3. ed. – Philadelphia, PA : The Westminster press, 1981. 500 p. : ill. ; 16 leaves of plates. : maps.
ISBN 0664213812

DIMITROVA, Mariana Dimitrova. Historia de la literatura española : Edad media / Mariana Dimitrova Dimitrova. –5. ed. rev. – Sofia : Universitaria San Clemente de Ojrid, 2012.179 p. : ill.
ISBN 9789540733166
System number [000257747]

HISTORY and narration: looking back from the twentieth century / Ed. Marialuisa Bignami et al. – Newcastle upon Tyne : Cambridge scholars publishing, 2011. VI, 212 p. : ill.
ISBN 9781443831635
System number [000284215]

IVANOV, V. A. Mathematical modelling of dynamical processes in the sea-land area : Project"Ukrainian scientific book in a foreign language" / V. A. Ivanov, V. V. Fomin. – Kyiv : Akademperiodyka, 2010. 282, [3] p. : ill. ; Bibliogr. p. 275-283;
ISBN 9789663601588
System number [000289730]

MDZOUR, Anatole Gregory. An outline of modern Russian historiography / By Anatole G. Mazour. Berkeley, CA : D. Van Nostrand company, 1939. IX, 130 p. : 1 l. portr.; ill.
System number [000289712]

PETRANSKYetranský, Ivan A. 10 years of the Nation's memory institute / Ivan A. Petranský. – Bratislava: Nation's memory institute, 2012. 196 p. : ill. ; Apendix p.175-195
ISBN 9788089335602
System number [000284234]

TIESS, Günter. Legal basics of mineral policy in Europe : An overview of 40 countries / Günter Tiess. – Vienna : Springer-Verlag, 2012. 394 p. : ill. ; Includes bibliogr. references
ISBN 9783211890028
System number [000285435]

TRADUCTION et communication interculturelle : Actes du colloque international, Sofia, 29 septembre -1 octobre 2006 / Textes reunis par Malinka Velinova ; Red. Assen Tchaouchev et al. – Sofia : Université de Sofia "Kliment Ohridski", 2010. 272 p. : ill. ; Bibliogr. après chaque sujet
ISBN 9789540730127
System number [000290960]

ŠCHLZINGER, Robert D. Američka diplomatija od 1900. godine / Robert D. Šulcinger ; Prevod Dragan R. Simić, Dragan Živojinović ; Priloge priredili Dragan R. Simić i Dragan Živojinović. – Beograd : Udruženje za studije SAD u Srbiji, 2011. 469 p.
ISBN 9788687873025
System number [000284230]